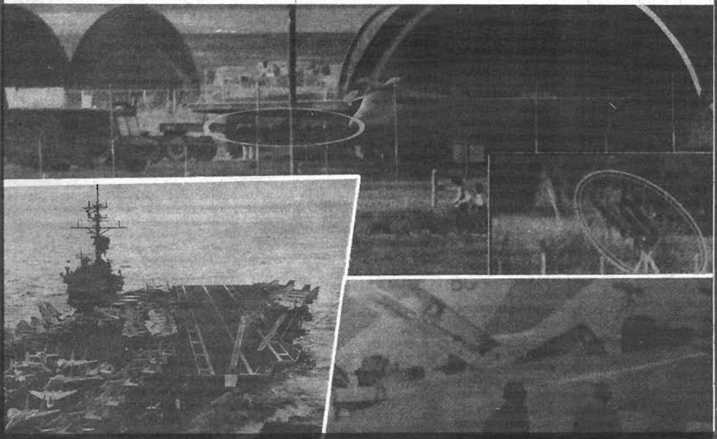
SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ 20 Ağustos - 3 Eylül 1990 Sayı 41 2500 LİRA

adımlar

Körfez Sorunu Askeri Yoldan Çözülemez

SAVAŞ İSTEMİYORUZ

DOĞU, SERBEST BIRAKILMALIDIR

❒ İlhan Işıktaş

2000'e doğru Dergisi Gen. Yayın Yönetmeni Doğu Perinçek'in Doğu ve Güney Doğu'da yaptığı bir dizi konferanstaki konuşmalarından dolayı Diyarbakır DGM'de 29 Temmuz günü yapılan duruşmasında tutuklandı. Perinçek niçin tutuklandı?

Perinçek'in, çıkardığı yayınlarla özellikle 2000'e Doğru Dergisi bir çok tabunun olduğu gibi Kürt tabusunun yıkılmasında da tutarlı bir yayın politikası izledi.

Resmi düşünce önce "SS Kararnamesiyle" 2000'e Doğru ve Halk gerçeği Dergisini kapattı. Daha sonra Genel Yayın Yönetmeni Perinçek'i bir gerçeği "Kürt gerçeğini" ifade ettiği için tutklandı. Her zamanki gibi iddianamede gene "milli duyguları zayıflattığı" iddia ediliyor. Bana göre Perinçek Kürtlere eşitlik, özgürlük ve ulusal haklarına saygı temelinde görüş belirtmiş ve iddia edildiği gibi "milli duyguları zayıflatmak"ı değil, aksine güçlendirmiştir.

Resmi düşüncenin aksine, tüm siyasi partilerin ve hatta hükümet üyelerinin dahi kabul ettiği "ASKERİ ÇÖZÜM İFLAS ETMİŞTİR" gerçeği karşısında İstanbul'daki aynı konuşması için bir şey yapılmazken Diyarbakır'da tutuklanmasının manlığı anlaşılamamaktadır. Acaba yasalar heryerde aynı geçerliliği korumamaktamıdır.

Burada önemli olan Perincek'in bir sorunun, bir gerçeğin altını çiznış ve Kürt sorununun tüm boyutlarıyla ve özgürce tartışılması konusunda bir sosyalist aydın olarak çaba sarf etmiş olmasıdır.

Şimdi burada bizlere düşen görev Uluslararası dayanışmada olduğu gibi Perinçek'le ve diğer tüm politik tutuklularla sıcak dayanışmamızı yükseltmek ve yakın geçmişte Kutlu-Sargın, Beşikçi, Anter'i nasıl demokrasi güçlerinin dayanışması ve mücadeleleriyle özgürlüklerine kavuştularsa, Perinçek'te özgür olacaktır. Yeterki ulusal ve uluslararası dayanışmayı örelim.

29 Ağustos 1990 tarihinde Diyarbakır DGM de yapılacak duruşmasına tüm demokrasi güçleri Perinçek'le ve Kürt halkıyla dayanışmaya......

İZMİR SP, YEŞİLLER PARTİSİ ve TBKP İl Başkanları: Perinçek'in tutuklanmasını protesto için kendilerini "ihbar" ettiler.

DOĞU PERİNÇEK'LE DAYANIŞMA

14 Ağustos 1990 salı günü, aralarında SP Ege Bölge yöneticileri ve İzmir İlçe yöneticileri, TBKP ve Yeşiller Partisi İl Başkanlarınında bulunduğu bir grup, Doğu Perinçek'in tutuklanmasına gerekçe olarak gösterilen suçları kendilerinde işlediğini belirterek haklarında suç duyurusunda bulundular.

Cumhuriyet Savcılığının önünde suç duyurusunda bulunmadan önce Parti temsilcileri birer basın açıklaması yaptılar. Sosyalist Parti Bornava İlçe Başkanı açıklamasında:

"Perinçek Avrupa'da Kürt konferansında yaptığı konuşmadan beraat etti. Türkiye'nin batısında böyle bir uygulamaya maruz kalmadı ama Türkiye'nin doğusunda "Kürt meselesi yalnızca kürtlerin değil, aynı zamanda Türki meselesidir. Kürtler'e yapılan zulme tanık olan Türk halkının meselesidir." dediği için tutuklandı. Bunun nedeni SS kararlamelerıdir, bunun nedeni çifte standarttır." dedi.

Daha sonra konuşma yapan TBKP İzmir İl Başkanı **Nihat Okal;**

"Tüm dünya çok sesliliğe doğru gidiyor. Oysa Türkiye bunun gerisinde kalıyor. Bunun sorumlusu olan iktidar artık tutumunu belirlemelidir. Ya demokrasi için adım atmalı yada demokrasiye geçmeyeceğini açıklamalıdır. Bu herkesin sorunudur, eğer demokrasi güçleri ortak mücadele edemez ise dün Beşikçi, bugün Perinçek yarın başkaları bu uygulamayla karşılaşacaktır" dedi. Yeşiller Partisi İzmir İl Başkanı **Ayşe Tosuner** ise;

" Türkiye'de demokrasiyi gerçekleştirmek için insan haklarını savunan, kürt meselesini gündeme getirmek isteyen aydınların sürekli olarak izlenmesi, tutuklanması demokrasiye indirilen darbelerdir" dedi.

Kendilerini ihbar edenler; SP Bornava İlçe Başkanı **Ahmet Seyran**, MKK Üyesi **Hürriyet Eker**, SP Konak İlçe Başkanı **Nazım Topçu**, SP Aydın İl Başkanı **Emine Topçu**, TBKP İl Başkanı **Nihat Okal**, İl Yönetim Kurulu Üyesi **İbrahim Tanay**, Yeşiller Partisi İl Başkanı **Ayşe Tosuner**.

Dilekçe veren önüç kişiden dokuzunun dilekçeleri çeşitli bahanelerle kabul edilmedi.

adımlar'dan

❒ Hüseyin Çakır

Ülkemiz de içinde Ortadoğu ve Basra Körfezi'nde sıcak günler yaşamaya devam ediyoruz. Irak'ın Kuveyt'i işgalini aynı yöntemlerle, askeri müdahale ile çözmeye çalışma çabası Türkiye'yi savaşla burun buruna getirdi.

Böylesi tehlikeli bir sınıra geldiğimiz günlerde, Türkiye geleneksel dış politikasında görülmemiş bir yol izledi. TBMM, hükümet, parlementodaki muhalefet, Türkiye kamuoyu devre dışı bırakılarak Özal, bütün görüşmeleri kendisi yaparak, kararları kendisi verdi.

Son günlerde bölgede dengeler yeniden oluşmaya başlıyor. Arap milliyetçiliği ve dinsel temelde anti ABD, Avrupa yeni bloklaşmalara yöneliş gözleniyor.

Şimdi Özal, devreden çıktığı imajını vermeye çalışıyor. Müdahale etme fikrinin ilk sıcak ve heyecanlı günleri, yerini sağduyuya terk etmiş gibi görünüyor. Şimdi Türkiye heyecanlanmaya başlıyor. Dimyata pirince giderken acaba evdeki bulgurdan da mı olacağı kaygıları gözleniyor.

* * *

Adımlar'ın elden ve temsilcilikler aracılığıyla dağıtımımız devam ediyor. Sevindirici gelişmeler var. Bir çok il ve ilçede satışlarımız yükselmeye başladı. Daha önce hiç satış yapılmayan il ve ilçelerde arkadaşlarımız, yoldaşlar dağıtım ve satış yapıyorlar. Onlara bu özverili çabalarından ve duyarlılıklarından dolayı teşekkür etmek istiyoruz. Dağıtım ve satışla birlikte abone kampanyasında aynı biçimde sürdürülmesini bekliyoruz.

* * *

Bu sayımızda, TBKP genel sekretekir Haydar Kutlu ile Partinin önündeki sorunlar, Birlik Partisi ve TBKP ve TBKP'nin kongre sürecini konuştuk. Rıfat Güler Ortadoğu ve körfezdeki gelişmeleri "Irak İşgali ve sonrası"nı ele aldı. Zülfü Dicleli, yeni partinin program tartışmasının başladığı şu günlerde Partinin Kimliği üstüne görüşlerini açıklarken Abdurrahman Atalay Birlik Partisi sürecinin kuruculuk dönemine ilişkin düşüncelerini yazdı. Akın Birdal, Birlik Partisi programında neler olması gerektiğine ilişkin belli başlı ön başlıklara değiniyor. Oktay Ekinci, Dikili Festivalinin ardından Barış, Dostluk ve Çevre makalesiyle çevre sayfamızda görüşlerini açıklıyor.

Bu sayımızda ve önümüzdeki sayılarda Marksistlerin Birlik Partisi Programı üstüne ne düşünüyorsunuz? sorusuna bu konuda görüş belirtmek isteyen, konuların, ve alanların uzmanları da içinde, böyle bir partinin içinde veya dışındaki herkesin görüşlerine yer vereceğiz. Bu konuda görüşlerinizi, yazılarınızı bekliyoruz.

❒ Su Basın Yayın ve Ticaret A.Ş. adına Sahibi: Zülfü Dicleli ❒ İşletme Müdürü: Aylen Şengör ❒ Yazı İşleri Müdürü: Hüseyin Çakır ❒ Yönetim Yeri: Peykhane Sokak No: 44 Kat: 4 Sultanahmet - İstanbul / Tel: 516 97 65 Fax: 516 11 79 ❒ Baskı: Paşahan Matbaası

TBKP KOCAELİ İL BAŞKANI MEHMET ALÇINKAYA

"Demokrasi Kampanyasına Hazırlanıyoruz"

Türkiye'nin demokratikleşmesine, devletin desantralize edilmesine Kocaeli'nin yerel sorunlarının çözümüne komünistlerin özgürce katkısını koyma haklı talebi destek buldu.

· Kocaeli'nde TBKP'yi kurdunuz. Tabelayı astıktan sonra çevredeki yakın komşularınızdan nasıl tepki aldınız?

Alçınkaya - "TBKP Kocaeli İl Başkanlığı" tabelasını astığımızda çevreden gördüğümüz ilgi bizi şaşırtmadı. Çünkü, özellikle Sargın ve Kutlu yoldaşların dönüşü, TİP ve TKP'nin birleşmesi, birlik, yasallık, yenilenme ana politik doğrultumuza bağlı faaliyetimizle Kocaelililer partimizi tanıdılar. İlgileri ve tepkileri çok olumlu ve sıcaktı. Bu sıcak ilgi Kocaeli'nin ve ülkenin sorunlarına müdahale edici, birleştirici, militan politik tutum ve yaklaşımlar göstermemizle oluştu.

Türkiye'nin demokratikleşmesine, devletin desantralize edilmesine Kocaeli'nin yerel sorunlarının çözümüne komünistlerin özgürce katkısını koyma haklı talebi destek buldu.

- İl yönetimi olarak önünüze koyduğunuz ve yapmak istediğiniz acil işler neler?

Alçınkaya - Özellikle, devletin resmi ideolojisinin hukuki temelini oluşturan maddelerden 141-142'nin kaldırılması, komünizm üzerindeki yasağın kalkması mücadelemizin yanısıra çoğulcu katılımcı demokrasiyi kazanma mücadelemizi sürdüreceğiz. Kazandığımız yasallığın güvencesi ancak böylesi bir mücadele ile sağlanabilir.

İkincisi, Marksistlerin birlik partisinin kurulma sürecine aktif katkımızı sağlamayı önemli görev olarak görüyoruz.

Üçüncüsü, TBKP Kocaeli İl Örgütü bir kongre sürecini yaşayacaktır. Kongre sürecine, geçmişte TİP, TKP üyelerinin ve TBKP'nin çalışmalarına katılmak isteyen herkesi katmanın koşullarını hazırlayacağız.

Dördüncüsü, çok somut olarak gerek partimizin, gerekse sosyalistlerin birlik partisi girişimi hazırlık kurulunun aldığı karara bağlı olarak demokrasi kampanyasına hazırlanıyoruz.

Beşincisi, Kocaeli'nin önemli yerel sorunlarını tesbit ve çözümleri üzerine bir çalışma başlattık. Sonuçlarını komuoyu önünde siyasi parti ve toplumsal örgüt temsilcileri ve uzmanlarla tartışıp birlikte uygumaya çalışacağız.

· Birlik süreci 21 Temmuz'da somut bir zemine oturdu. Koordinasyon oluştu, program ve tüzük komisyonları belirlendi. Kocaeli'nde yapacağınız çalışmaları biraz daha açar mısınız?

Alçınkaya - Bugün, birliğin alternatifi yoktur. Birlik sürecinin derinleşmesine, bileşimini genişlemesine çalışmak zorunluluktur. Bu anlayışla, amacımız, program ve tüzük tartışmalarına, günlük politik gelişmelere aktif müdahale temelinde birlik partisinin bir üyesi sorumluluğu ve bilinci ile olumlu değerlerimizle katkı sağlamak, Birlik sürecinde birlik yürütmesine yardımcı olmaktır.

· Kocaeli İlçelerinin atanmasına başlandı mı? Bu konudaki programınız nedir?

Alçınkaya - GYK Kararlarına bağlı olarak Merkez İlçenin kuruluşu tamamlandı. Gebze İlçesinin kuruluş hazırlıkları sürüyor. 26 Ağustos günü yapacağımız toplantıdan sonra Gebze İlçesinin kuruluşunu gerçekleştirmiş olacağız.

TBKP ÖRGÜTLENMEYE DEVAM EDİYOR

Adımlar Haber Merkezi

İzmir-Konak: 1 Ağustos 1990 günü, İzmir'in Konak İlçeleri TBKP Örgütü kuruluş işlemlerini tamaladı. Kuruluş işlemlerini tamalanmasından sonra toplanan yönetim kurulu aşağıdaki şekilde görev bölümü yaptı:

Baha Coşkun- Avukat Başkan **Halil Beyaz** -Esnaf Sekreter **Mustafa Alpdoğan**-İşçi Sayman **Talat Özmen**-Kimya Müh. Üye **Abbas Keskin**-Em.İşçi Üye

Bakırköy - 10.8.1990 günü Bakırköy ilçesi kuruluş işlemlerini tamamladı. Aynı günün akşamı bir kokteyl düzenleyerek açılışını kutlayan Bakırköy ilçe örgütü kurucuları:

Başkan **Osman Aydın** (Eğitimci), Sekreter **Berrin Yeşiltepe** (Gazeteci), Sayman **Emin Duman** (İn. Mühendisi), Üye **Halim Tekinöz** (İşçi), Üye **Arif Akdemir** (Konfeksiyoncu).

Zeytinburnu- 11.8.1990 kuruluş için başvuru yaptılar. Kurucular:

Başkan **Osman İşçi** (Emekli İşçi), Sekreter **Zekeriya Kelleci** (Elektrikçi), Sayman **Himayet Şahin** (Serbest), Üye **Arziye Yavuz** (İşçi), Üye **Duruhan Erdurdu** (İşçi).

K. Çekmece: Başkan **Kemal Karaman** (Muhasebeci), Sekreter **Hayati Öztürk** (Matbaacı), Sayman **Mehmet Duran** (İşçi), Üye **Ali Rıza Akdemir** (İşçi), Üye **Salih Akdemir** (Dekaratör).

Hatay: 13/Ağustos Pazartesi günü kuruluş işlemlerini tamamlayan TBKP Adana İl yönetimi kuranlar: İl Başkanı **Ömer Halis Bozdoğan** (Avukat), Sekreter **Necdet Yıldırım** (İşçi Sayman **Mehmet Talay** (İşçi), Üye **Adil Karavelioğlu** (İşçi), Üye **Ahmet Keser** (İşçi), Üye **Haluk Tuncay** (İşçi), Üye **Ali Karakış** (İşçi).

Gaziantep: 16.8.1990 günü Gaziantep TBKP il örgütü kuruldu. Kurucular:

Enver Akdağ (Emekli İşçi), **Hanifi Hayırdiler** (Dokumacı), **Eyüp Gören** (Eski Sendikacı) **Recep Baysal** (Serbest) **Bünyamin Kazıcı** (İşçi), **Yusuf Köymen** (İşçi) **Ahmet Küçük** (Pazarlamacı)

Ümraniye /İstanbul: 15.8.1990 günü Ümraniye TBKP ilçe örgütü kuruluşu yapıldı. Kurucular:

Başkan **Tamer Binici**, Sekreter **Cevat Kelkitli**, Sayman **M. Ali Aydın** Üye **Hüseyin Baş**, Üye **Mustafa Eraslan**

Gaziosmanpaşa/ İstanbul: 16.8.1990 günü TBKP Gaziosmanpaşa İlçe örgütü kuruldu. Yapılan görev bölümüne göre:

Başkan **Muharrem Aydemir** (İşçi), Sekreter **Resul Kaymaz** (İşçi)- Sayman **Fettah Dönmez** (Şoför), Üye **Hilmi Kılıç** (İşçi), Üye **Melek Cihangir** (Tezgahtar),

Eminönü/ İstanbul - 8.8.1990 Kuruluşunu yapan TBKP Eminönü ilçe örgütü yaptığı görev bölümünde Başkan **Mehmet Yazıcı** (Mimar), Sekreter **İlhan Işıktaş** (Gazeteci),**İsmail Sürücü** (Arkeolog), **Osman Yıldız** (Konfeksiyoncu), **Hüsnü Saytar** (Eğitimci).

Beykoz / İstanbul- 8.8.1990 günü Beykoz'da TBKP ilçe örgütü kuruldu Başkan, **Şaban Tören**, Av. Sekreter **Mehmet R. Gülle**, Sayman **Talat Yılmaz**, **Ayşe Yanık**, **Ahmet Özgül**

TBKP İstanbul Kokteyli

TBKP İSTANBUL'LA TANIŞTI

İstanbul İl örgütü 8 Ağustos günü Karides Resturan'da bir kokteyi düzenledi. 800 kişinin katıldığı kokteyle, HEP İstanbul il yönetimi, Merkez Demokrat Parti İl saymanı, SHP, DYP, Bakırköy İlçe yönetimi adına ve İstanbul Barosu Başkanı **Turgut Kazan**, **İsa Çelik**, **Turgut Cücenoğlu**, **Nezihe Araz**, **Hüsnü Okçuoğlu**, Bir çok meslek örgütü temsilcileri, anakent ve ilçe belediye meclis üyeleri ve basın mensuplarının da katıldığı kokteyl'i bir konuşma ile açan il başkanı **Zakarya Mildanoğlu**, "İstanbul'un sorunlarından söz etti ve yaşanası bir İstanbul için elimizden geleni yapacağız" dedi.

Sosyalistlerin Birlik Partisi koordinasyon kurulu üyesi **Haluk Gerger** TBKP İstanbul İl'inin kuruluşuyla ilgili olarak, İl başkanına gönderdiği telgrafta şunları söyledi. "**Adımlar**'ın son sayısında (40) birlikle ilgili demecinize teşekkür ediyorum. Ve il yönetiminin kurulması dolayısıyla şahsınızda bütün dostları tebrik ediyor birlik sürecinde birlikte ülkemizin tarihsel görevleri yerine getireceğiniz inancıyla sevgi ve saygılarımı sunuyorum." dedi.

SOSYALİSTLERİN BİRLİĞİ VE PARTİLEŞMESİ ZORUNLULUK OLMUŞTUR

Sosyalistlerin birlikte çıktığı yol, Türk ve Kürt emekçilerinin birlik ve eşitlik yolu olmalıdır. Baskılara, İşkencelere sürgün ve sansürlere karşı kitlelere salınan korkuyu yenebilen ve kitleleri yanlızlığı duygusundan koruyabilen bir yol olmalıdır. Bu yol sömürüye ve yoksulluğa karşı emeğin üstünlüğünü, söz ve karar hakkını emekçiler yararına düzenleyebilen bir yol olmalıdır.Birliğin başarısı için buna gereksinmek, İnanmak ve bunun İçin kendine düşeni yapmak yeterli olacaktır. Sosyalist Birlik Partisi girişiminin ne İstediğini bilmesi ve üyelerin birbirlerine karşı anlayış ve güveni onun başarıya ulaşmasını kolaylaştıracak.

❒ Akın Birdal

Sosyalistlerin Birliği, bir gereksinme olduğu kadar aynı zamanda da toplumumuz için bir fırsattır. Değerlendirmek bize düşüyor.

Sosyalistlerin birliği ve bunun bir partileşme sürecine girişi zaten bir zorunluluk olmuştur. Bu da dünden bugüne olmamıştır. Yaklaşık beş yıldır sürüyordu. Bu süreç kimi zamanlar bir takım nedenlerle kesintiye uğramışsa da, bu kesinti aralığında yapılan girişimler, dergi ve gazetelerdeki tartışmalar girişimin yörüngesine oturmanın birikimini sağlamıştır.

Sosyalist dünyadaki değişimin, yenileşmenin bir modelini yaratmakla karşı karşıyayız. Bu modelin yaratılışı, ne insanlık tarihinin ve sosyal mücadelelerinin ne de işçi sınıfının ve emekçilerin varoluş sürecindeki yarattıkları değerleri, deneyleri ve kazanımları yadsıyarak değil, aksine yararlanarak olacaktır. Sovyetler Birliği'nde, Doğu Avrupa'daki demokratikleşme ve yeniden yapılanmaya yönelişin, kişi haklarına; ekonomik ve toplumsal hakların düzenlemesi ile birlikte ulaşılacağının ve insanlar daki bu tutumun yatışmadığının görülmesi bizde de dikkate alınmalıdır. Kapitalist ülkelerde sözde tanınan ve bütün emekçi yığınlarca tam kullanılmasa da kişisel ve siyasal haklar ve özgürlükler, ekonomik ve toplumsal haklarla donatılmaya çalışılan sosyalist dünya insanlarında haklı bir isteme dönüşmüştür. Bu da dikkate alınmalıdır.

Günümüzde dünya ve Türkiye solunun terminolojisinde ve söylemlerinde bir yakınlaşma olmuştur. Her ne denli dışarda ve bizde kimi konularda temel görüş ayrılıkları var ise de, bu, bugün öne çıkarılmamakta, çıkarılmamasına da özen gösterilmektedir.

Şimdi Türkiye'de sol yelpazenin kazandığı ortak payda; sosyalist demokrasi, insan hakları, özgürleşme, hakların geleceklerini belirleme hakkı üretimin adil bölünüşünü, barış, çevre, kadın gibi insanları yarından çok, bu gün, hemen ilgilendiren yaşamsal sorunlardır. O zaman burada önem kazanacak olan bugünü yakalamaktır. Başka bir önemli yanı da kimin ne dediğinden çok kimin o doğrultuda ne yaptığı ve nasıl davrandığı olacaktır. Bu da kitlelerde söylenilenle yapılanın çakıştığı ölçüde güven ve inanırlık kazancaktır. Çok gerilere gitmeye gerek yok, son onbeş yılda gerek iktidarların gerekse muhalefet partilerinin dedikleri yada programındaki görüşlerle uyuşmadıkları aksine dedikleri ile çatışdıkları, çelişkileri çok sık görünmüş ve kitlelerde güvensizlik yaratmıştır.

Şimdi toplumca bir yıkıntının altındayız. Bir yandan ülkenin uluslar arası alanda düştüğü yanlızlık-Ortadoğu krizinden Türkiye'nin Prestij kazandığı yalan ve geçicidir. Öte yandan da emekçilerin içine düştüğü yoksulluk ve güvensizliktir. Sorun bu yıkıntının altından nasıl ve kimlerle çıkılacağıdır. İşte, sosyasitlerin birliği bu durumda ne yapmak gerekir sorusunun bir çıkışıdır. Bu çıkış şimdi tüzük ve program hazırlık süresini yaşarken, bir yandanda ekonomik toplumsal ve siyasal yaşama ilişkin düşünce ve eylemleri ile kendini kitlelere tanıtmaya, anlatmaya çalışmaktadır.

Şimdi, bir şey yapmak gerekir diyen ve bekleyenlere bir adres gösterilmiştir. İşte demokrasi, işte sosyalizm, işte birlik? Bundan sonrası bu gün bu sürece katılmış, katılacak ya da katılmadan kendi alanındaki birikimlerinden yararlanılacak insanların birleşik bilgi ve gücünü oluşturmaktır.

Sosyalistlerin birlikte çıktığı yol, Türk ve Kürt emekçilerinin birlik ve eşitlik yolu olmalıdır. Baskılara, işkencelere sürgün ve sansürlere karşı kitlelere salınan korkuyu yenebilen ve kitleleri yanlızlığı duygusundan koruyabilen bir yol olmalıdır. Bu yol sömürüye ve yoksulluğa karşı emeğin üstünlüğünü, söz ve karar hakkını emekçiler yararına düzenleyebilen bir yol olmalıdır.Birliğin başarısı için buna gereksinmek, İnanmak ve bunun için kendine düşeni yapmak yeterli olacaktır.

Sosyalist Birlik Partisi girişiminin ne istediğini bilmesi, ve üyelerin birbirlerine karşı anlayış ve güveni onun başarıya ulaşmasını kolaylaştıracak.

Kuruculuk Döneminin Özellikleri

❒ Abdurrahman Atalay

Birlik projesi herbirimizin üzerinde titrediği bir proje durumunda. Dünyada ve Türkiye'de sol açısının gelişmelerin pekde iç açıcı olmadığı bir ortamda birlik çalışmalarımızın önemli bir moral kaynağı. Bu süreci gölgeleyen veya zorlaştıran herşeye karşı aşırı bir duyarlılık gösteriyoruz. Geçmişteki gibi aramıza duvarlar örülmesine neden olacak yaklaşımlara tepki duyuyoruz.

Bütün bu titizlikler önemli. Ancak birlik çalışmalarımızdaki romantik dönem geride kalıyor. Birlik olalım iyi niyet dileklerinden yeni parti kuruculuğunun gerçek sorunlarına ulaştık. Bu nedenle gerçekte birlik sürecinin somut sorunları ile birçok bakımlardan yeni yüz yüze geliyoruz.

Yerel girişimlerimiz kurultay öncesinde güçlü bir birleşik hareket yaratmak düşüncesinin itici gücüyle en geniş sınırlarına ulaştılar. O tarihten sonra her düzeyde birliğin kapsamını genişletme çabalarımız önemli ölçüde durdu. Girişimlerimiz bugün kurultay öncesi ulaştıkları çevreleri bile çalışmaya çekmekte zorlanıyorlar. Bunda yaz döneminde olmamızın ve henüz merkez komisyonlarının tartışma taslaklarını ve çalışma planlarını hazırlamamış olmalarının da önemli payı var. Ancak yeni, güçlü bir sol hareket için derin kökleri olan sorunları çözmek gerektiği görüşü birlik saflarında yaygınlık kazanıyor.Kendini hissettiren bu gerçek tedirginlik yaratıyor.

Önümüzde yeni parti kuruculuğunun dev sorunları duruyor. Bu sorunlar üzerinde herbirimizin bir görüşü ve kimi yanıtları var. Kanımca içinde bulunduğumuz kuruculuk döneminde bu yanıtlardan daha çok dönemin özellikleri üzerinde ve izleyeceğimiz tarz konusunda yakınlaşmalar sağlamamız önem taşıyor. Birlik sürecine katılan insan malzemesi ciddi sorunların üstesinden gelebilecek potansiyellere sahip. Ancak sorun bizlerin henüz kuruculuğun gereklerini kavrayan bir yöntem geliştirememiş olmamızdan kaynaklanıyor.

Beklentilerimiz ve hedeflerimizi duygularımıza değil, somut duruma dayandırmalıyız. Belki de dönemin en önemli özelliği yeni görüşler üretmenin, arayışların ve sonuçların kısa sürede sonuçlanmayacak olmasıdır. Birçok temel soruna program ve tüzükle bile yanıt veremeyeceğiz. Herbirimizin gönlünde yatan yeni çalışma tarzını somutlamamız daha uzun bir süre gerektirecek. Bu durum değişik sol görüşlerin farklılıklarını kısa sürede uyumlulaştıramayacak olmalarından kaynaklanmıyor. Birçok konuda solun bütününün dayandığı temeller eskidi. Boşluklar buradan kaynaklanıyor.

Bu nedenlerle belirsizliklerin doğal olduğunu ve önemli bir süre belirsizliklerle içiçe yaşıyacağımızı içimize sindirmeliyiz. Ancak böyle yapabilirsek belirsizlik durumlarının birlik çalışmalarımız açısından korkutucu ve çürütücü olmalarının önüne geçebiliriz.

Kestirmeden varılmış sonuçlarla belirsizlikleri gidermeye çalışmak yeni sorunlara ve tıkanıklıklara neden oluyor. Şu anda büyük ölçüde geçmişe tepkinin biçimlendirdiği görüşler ve yaklaşımlar yaygın. Yeniyi bu tepkici görüşlerin üstüne kurmak gibi bir yanlışa düşülebiliyor. Henüz genel olarak solun ve bunun içinde değişik hareketlerin sağlıklı bir değerlendirmesinin yapılmamış olduğu açık bir gerçek. Tarih değerlendirmesi ve deneyimler üzerine ortada son derece kısmi ve yüzeysel sonuçlarla geçmiş yanılgılardan kurtulabileceğimizi sanıyoruz.

İlk önce tepkici görüşleri aşmalıyız. Bunu tarihimize haksızlık yapılmaması kaygusuyla söylemiyorum. Böylesi yaklaşımlar bizleri somuttan koparıyor. Örneğin üst yapıların fonsiyonlarını kestirmeden koordinasyon olarak tanımlamak ve karar olma yetkileri konusunda savaşlara girilebiliyor. Soruna böyle yaklaştığımız zaman bugünü ve gereklerini kavrayamıyoruz. Tartışmalarımız kuruculuk döneminin gereklerine denk düşen arayışlar üzerine olmaktan uzaklaşıyor, genel bir tartışmaya dönüşüyor. Bu nedenle zaman ve güç kaybedebiliyoruz. Politikada birçok momenti değerlendiremiyoruz. Böylece yeni unsurları politika alanına çekmeyi başaramadığımız gibi varolan potansiyellerimizdeki geri çekilme, bir dönem durumu izleme eğilimlerinin de üstesinden gelemiyoruz. Yeni bir çoşku ve heyecan dalgası yaratmakta güçlük çekiyoruz.

Yeni parti kuruculuğu dönemine geliştirme ve güç biriktirme dönemi olarak bakmak gerekiyor. Solun yenilenmesi amacıyla yapacağımız tartışmaları ve politik çalışmalarımızı bu anlayışın üzerine oturtabilirsek verimli sonuçlara ulaşabiliriz. Değilse bu ikiliden hangisini başa alırsak alalım dönemin özellikleri üzerinde birleşememişsek tüketici tartışmalar içine düşmekten kendimizi kurtaramayız.

PROGRAM TARTIŞMASI BAŞLARKEN

Marksistlerin yeni kimliğini, ne varolan örgüt ve grupların kağıt üzerinde birleşmesi ne de yenilenme üzerine genel tartışmalar, ortaya çıkarabilir. 1990'ların Türkiye'sinde somut bir işlev görmeye ve toplumla geniş, kalıcı, ciddi bir diyaloga elverişli bir politik hattın belirginleşmesi, yeni kimliğin ortaya çıkması kadar, birliğin ve yenilenmenin gelişmesinin de tek güvencesi olacaktır.

❒ Zülfü Dicleli

Birlik partisinin program tartışmalarında, "günümüzde marksist partinin kimliği nasıl tanımlanmalıdır, parti nasıl bir profil çizmelidir" sorusu önemli bir yer tutacak. Yeni sorunların gündeme gelmesi, görevlerin çeşitlenmesi, politikanın alanının genişlemesi, geçmiş pratiğin dersleri bu sorunun geniş şekilde tartışılmasını gerektiriyor.

Günümüzde partinin kimliğini tek bir açıdan bakarak belirlemek gerçekçi olmayacaktır. Marksist partinin kimliği birçok bileşenden oluşmak durumunda. Sınıfsal bakış açısının yanısıra, ulusal ve cinsel eşitsizliklerin dikkate alınması, global ve yerel sorunların ifade edilmesi, bireyin artan rolünün merkezde bulunması ve çok boyutlu çağdaş bir kimliğe ulaşılması gerekiyor. Çok kutuplu, çok aktörlü bir dünyada ve çok katmanlı, çok kültürlü, çok sorunlu bir ülkede toplumla etkili bir diyalog içinde olması gereken bir partinin kimliğini tek bir özellikle belirlemek onu sekterliğe mahkum eder.

Kimlik sorunu, partinin politik yaşamda nasıl bir role aday olacağı sorusuyla sıkı sıkıya bağlı. Bu yazıda daha çok sorunun bu yanı üzerinde durulacak.

Geleneksel Parti

Geleneksel olarak partiler, iktidara gelmeyi amaçlarlar. Devlet iktidarını kullanarak programlarını yaşama geçirmeye çalışırlar. İktidara gelebilmek için de önce muhalefet olunur. İktidardaki partinin programına alternatif bir programın propagandası yapılarak, onu zayıflatmaya çalışarak muhalefet yapılır. Klasik demokrasilerde hangi partinin iktidara geleceğini "seçmenlerin oyu" belirler.

Dikkat edilirse, iktidar ve muhalefet rolleri birbiriyle bağlıdır. Muhalefet partileri iktidardaki partinin muhalifleridir. İktidardaki partiyle muhalefetteki partiler arasındaki fark, birinin programını uyguluyor, ötekilerin ise kendi programlarını uygulamayı bekliyor olmasıdır.

İktidardaki partinin programını uyguluyor olması ise, devlete komuta etme olanağına sahip bulunmasındandır. Muhalefet partileri böyle bir olanağa sahip olmadıkları için programlarını uygulayamamaktadırlar.

Görüldüğü gibi, iktidar-muhalefet ikilemi, devletin çevresinde dönmektedir. Çünkü toplumda iktidar, güç yoğunlaşması devlettedir. Politika daha çok bu güce sahip olma, onu kendi programı doğrultusunda yönlendirme kavgası üzerinde kuruludur. Zaten partilerin programları da, daha çok kendi devlet anlayışlarının ifadesidir. Liberal devlet, sosyal devlet, sosyalist devlet gibi farklılaşmalar söz konusudur. Ama her durumda toplumun sorunları devlet iktidarı aracılığıyla çözülmeye çalışılır.

Marksist partiler, öteki partilerden farklı olarak toplumsal sorunların çözümü için devletin sınıf karakterinin değişmesinin zorunlu olduğunu savunagelmişlerdir. Ama onlar da, sorunların çözümünde devlet iktidarını başlıca araç olarak kullanmaktan yanadırlar. Marksist stratejilerin birbirinden farkı da, daha çok devletin hangi sınıf yada sınıf koalisyonlarının elinde olması gerektiğine göre temellendirilmiştir. Sosyalist devrim, demokratik halk devrimi, ulusal kurtuluş devrimi vb. farklı stratejiler, devlet iktidarının sınıfsal farklılıklarına göre birbirinden ayrılırlar. Ama her durumda bu farklı sınıfsal iktidarlar, söz konusu sınıfları temsil ettiği varsayılan partilerin iktidarı olarak gerçekleşir.

Özetle, şimdiye kadar gerek marksist partilerin, gerekse öteki partilerin politikaları, devleti temel iktidar aracı olarak gören ve bu nedenle devlet iktidarını kazanmayı başa alan bir anlayışa göre düzenlene gelmiştir. Partilerin programları, iktidara gelindiğinde devletin programı olacak şekilde hazırlanmıştır. Seçmenler yada işçiler oy vererek yada genel greve giderek partinin iktidara gelmesini sağlayacak "kitleler" olarak görülmüştür. Partinin devlet iktidarını kazanmasından sonraysa, seçmenlerin ya da grevci işçilerin görevi, bu iktidarın korunmasına ve onun kendi sorunlarını çözmesini desteklemeye dönüşür.

İktidar-muhalefet ikilemi içinde mi?

Şimdi soru, kendi rolümüzü bu alışılmış modelin içinde, onun kavramlarıyla mı ifade edeceğiz, yoksa bunun dışında, bu modeli de değiştirmeye çalışan bir rol mü üstleneceğiz, sorusudur. "Sosyalist iktidarı yada antitekel demokratik iktidarı amaçlayan bir parti"mi olacağız? Ya da "öncelikli etkili bir muhalefet yapmayı amaçlayan bir parti" mi olacağız? Rolümüzü bu soruları yanıtlayarak mı belirleyeceğiz? Yoksa geleneksel ve bizce zamanını doldurmuş iktidar-muhalefet bağlamının dışına çıkan bir rolü tanımlayabilmek için başka sorular mı soracağız?

Bunun için önce şunları tartışmalıyız: Bütün iktidarın, gücün devlette yoğunlaştığı, sorunların devlet aracılığıyla çözüldüğü durum devam etmeli midir yada edebilir mi? İkinci olarak, devlet dışı toplum oyuyla yada eylemiyle şu yada bu partiyi destekleyen bir toplum olarak kalmalı mıdır yada kalabilir mi?

Bütün iktidarı elinde yoğunlaştıran ulusal devlet ile oy kullanmada yada eylemde blok davranan kitle olguları, geçen yüzyılın sonunda ve bu yüzyılın başında ortaya çıktı ve bu iki olgu genel olarak yüzyılın politika tarzını belirledi. Ama özellikle 1950'lerden bu yana her iki alanda da önemli değişiklikler başladı. Günümüzün karmaşık, çok boyutlu sorunlarını çözmede artık merkezi, monolitik, piramit iktidar yapıları başarılı olamıyor. Devlet dışında çeşitli iktidar odakları oluşuyor. İktidar yaygınlaşıyor. Blok halinde davranan kitle giderek geçmişte kalıyor. Devlet dışı toplum hızla çeşitleniyor, farklılaşıyor. Seçmenler yada eylemciler artık kendi sorunlarının çözümünde kendileri rol almak istiyor. Bu iki yöndeki gelişmeler bizim ülkemizde Batı'daki kadar hızlı değildir, ama bu eğilimler bizde de kendini çoktan ortaya koymuştur ve yakın gelecekte güçlenecektir.

Bu olgular dikkate alındığında güç merkezi olan devlet ile seçmen oyu arasındaki ilişkiyi kurmakla görevli olan geleneksel partinin ve geleneksel politika anlayışının ömrünü doldurmakta olduğu da görülür.

Yeni devlet-yeni sivil toplum

İşlevi, sorunları tepeden çözmek olan devletten, sorunların sivil toplum tarafından çözülmesine engel olmayacak demokratik devlete geçiş ile sorunlarının çözülmesini bekleyen bir sivil toplumdan, sorunlarını kendisi çözme yeteneğindeki bir sivil topluma geçişin sağlanması gerekiyor. Partiler, parti olarak varolacaklarsa, kendi rollerini birbiriyle bağlı bu iki perspektife göre belirleyebilmelidirler.

Devlette ve sivil toplumda köklü dönüşümlerin zorunlu olduğunu marksistlerden önce, "yeni-tutuculuk" olarak adlandırılan akım gördü. Thatcherizm, bizdeki izdüşümü Özalizm, bu sorunlara kendi açılarından yanıtlar getirmeyi deniyorlar. Bu yanıtlar dar sınıf çıkarlarıyla sınırlı olduğu ve özellikle bizde geneleksel, baskıcı, otoriter devlet anlayışı ve yapısında etkili bir yeniden yapılanmayı göze alamadığı için, toplumsal gereksinimi karşılayamıyor.

Bu durumda, geleneksel parti ve politika anlayışından ayrılmış, devletin günün gereksinimlerine yanıt verebilecek şekilde köklü yeniden yapılanmasını ve sivil toplumun örgütlenip, sorunların çözümünde söz sahibi olmasını başa alan, bunun demokratik, katılımcı yollarını ortaya koyan, merkeziyetçilikle ademi merkeziyetçiliğin, dikey yapılarla yatay yapıların bu işleve elverişli somut biçimlerini önerebilen bir marksist partinin toplumdan büyük yankı alacağını söylemek bir abartma olmayacaktır.

Alternatif Parti

Burada söylenen devlet iktidarını amaçlamaktan vazgeçmek değil, bunu devleti değiştirmek, iktidarı yaygınlaştırmak, çoğulculaştırmak, demokratikleştirmek, sivil toplumda iktidar odaklarının oluşmasını desteklemekle birleştirmektir. Burada söylenen, etkili bir muhalefetten vazgeçmek değil, bunu, toplumu bugünden değiştirmek, sivil toplumun özgür örgütlenmesi yolunda bugünden adımlar atmakla birleştirmektir. Özetle, eski iktidar ve muhalefet anlayışına alternatif bir parti olabilmektir.

Sivil toplumun örgütlenmesi, çeşitliliğin ve farklılığın örgütlenmesi, gerçek bir pluralizmin ortaya çıkmasıdır. Sınıfların, çeşitli sosyal katmanların, ezilen ulus ve cinsin, katılımcı sosyal hareketlerin, yurttaş girişimlerinin ve kampanyalarının, çevre ve barış hareketinin, dinsel örgütlenmelerin kendilerini özgürce ifade edebilmeleri, kendi sorunlarının çözümünde söz sahibi olmalarıve özgür bir yarışma ortamı toplumsal değişimin başlıca yönü olacaktır. Sivil toplumda Özal'ın politikasından farklı olarak, hisse senedi, araba, döviz sahipliği gibi değerlerin yada milliter-şoven ve fanatik dinsel değerlerin değil, humanist, demokratik, evrensel değerlerin ağırlığı için mücadele, gerçek alternatif bir partinin temel bir özelliği olmalıdır.

Böylece demokrasiyi yalnızca bir devlet biçimi olarak gören anlayıştan uzaklaşıp, klasik demokrasiyi aşan, onu sivil toplumun katılımıyla genişleten çağdaş, evrensel bir anlayışa ulaşacağız. Aynı şekilde sosyalizmi de, yalnızca, devlet iktidarı aracılığıyla kurulan yeni bir toplum projesi olarak algılamaktan vazgeçip, sivil toplumun özgür tercihlerle kendini dönüştüreceği, kendi kültür ve gelişme düzeyine uygun olarak kendine seçeceği bir perspektif olarak benimseyeceğiz.

Bütün bunlar, "strateji tartışmaları"nın da eskidiğini gösteriyor. En genel doğrultuların dışında, gelecekteki olası aşamaların ne karakterinin ne de programatik içeriğinin bugünden öngörülmesinin olanaksız olduğu, kaotik, karmaşık, çok seçenekli koşullarda yaşıyoruz. Parti programı bütün zamanların sorunlarına yanıt getirmekten çok, marksistlerin bugün özgül ve etkili bir rol oynayabilecekleri hedefleri somutlayabilmeli, enerjiyi buraya yoğunlaştırabilmelidir. Toplumla, bugün çok zayıf olan diyalogumuzu ancak böyle geliştirebiliriz.

Ya uluslararasılaşma?

İktidarın devlet elinde yoğunlaşmaktan çıkıp topluma yayılması eğilimiyle atbaşı giden bir eğilim de iktidarın uluslararasılaşmasıdır. Dünya ekonomisinin hızla uluslararasılaşması, uluslarötesi tekellerin artan etkinliği, IMF gibi örgütlerin varlığı, Avrupa'lılaşma olgusu, bilimsel-teknik gelişmeler bunu geri döndürülemez bir süreç haline getirmiştir. Bu eğilim günümüzde ağırlıklı olarak ulusal iktidarlarda Batılı egemen güçlerin etkisinin artması olarak gerçekleşiyor. Özalizm, Türkiye'de bunu geliştiriyor.

Buradan artık dışa kapalı, otarşik ulusal devlete geri dönülemez. İktidarın uluslararasılaşmasının demokratik bir biçimi nasıl olabilir? Herhalde yanıt bulmamız gereken en önemli sorulardan biri de budur. Egemen güçlerin belirleyiciliğinde uluslararasılaşan bir iktidara karşı, sivil toplumun rolünü, salt ulusal çerçeve ile sınırlı bir politikayla artırmak pek olası görülmüyor. Antimilitarist, demokratik ulusal güçlerin politik ve kültürel etkinliğinin uluslararasılaşması zorunluluğu ile karşı karşıyayız. Parti hem ulusal, hem de uluslararası bir kimliğe sahip olmadan bunu sağlayabilir mi?

Uluslararası olgu, süreç ve kurumlara salt karşı çıkmakla yetinen savunma konumundaki politikalar, sorunları salt ulusal çerçeve içinde çözmek giderek olanaksızlaştığı için, artık boşa kürek çekmek anlamına geliyor. Herhalde bize gerekli olan Özalizme alternatif, demokratik bir uluslararasılaşma programı onun gibi salt para-kredi ve piyasayı temel almayan, evrensel özgürleşme akımlarını ve değerlerini, bütün insanlığın çok boyutlu özlem ve gereksinimlerini dikkate alan bir anlayıştır.

Marksistlerin yeni kimliğini, ne varolan örgüt ve grupların kağıt üzerinde birleşmesi ne de yenilenme üzerine genel tartışmalar, ortaya çıkarabilir. 1990'ların Türkiye'sinde somut bir işlev görmeye ve toplumla geniş, kalıcı, ciddi bir diyaloga elverişli bir politik hatın belirginleşmesi, yeni kimliğin ortaya çıkması kadar, birliğin ve yenilenmenin gelişmesinin de tek güvencesi olacaktır.

Program tartışmalarının bu aşamada bunu sağlaması önemli bir kazanım olacaktır. Toplumla ve bilim adamlarıyla diyalogumuzun, dış dünyaya açılma düzeyimizin geleneksel marjinallimiz nedeniyle fazla gelişmemiş olduğu hatırlanırsa, kısa sürede bütün büyük sorunlarda iyi düşünülmüş alternatif politikalar ortaya koyamayacağımız da görülür. O nedenle, marksistleri böylesi ciddi bir diyaloga ve dışa açılmaya yöneltecek bir yaklaşımın paylaşılması bile program tartışmalarının başarısı için bu aşamada yeterli olacaktır diyebiliriz.

TBKP GENEL SEKRETERİ HAYDAR KUTLU:

Partimiz şu sıra toparlanma dönemi yaşıyor

Yaşamın her alanına boylu boyunca girmeksizin özellikle günümüz dünyasını kavramak, sosyal ilişkileri kavramak kolay değildir. Günümüz çoğulculuğu, katılımcılığı getirmiştir. Bugün sosyal ilişkileri kavramak kolay değildir.

Türkiye4de en çok sıkıntısı çekilen şey örgütlenememektir. Bir parti örgütleniyorsa ve hele parti 70 yıldır yasaklanan bir hareketi ve düşünceyi ifade ediyorsa yani komünist partisi ise bundan ancak sevinç duymak gerekir.

Söyleşi: Hüseyin Çakır

TBKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu ile Partinin çalışmaları, önündeki politik, örgütsel sorunlar, Marksistlerin birlik sürecine ilişkin söyleştik:

- TBKP'nin kadroları uzun yıllar illegal koşullarda çalıştılar. Artık yasal olarak faaliyet yürütülüyor. Yasal çalışmanın ne tür zorluklarını yaşıyorsunuz?

Kutlu: Uzun süren illegal çalışmanın akla gelen gelmeyen bir dizi sorun doğuracağını düşünmek zor değildir. Geçmişin muhasebesi aynı zamanda illegal çalışma deneylerini ortaya çıkarmayı amaçlıyor. Buna rağmen bu konu üzerinde şimdiden de düşünebilir, konuşabiliriz. Özellikle her iki çalışma tarzı arasındaki farkı, temel farkları ortaya koymak önemlidir.Partimiz illegal faaliyete köklü olarak son vermiş bulunuyor ama psikolojik bakımdan hala illegaldan legale çıkış sürecini yaşıyoruz.

Bir başka deyişle bir dünyadan başka bir dünyaya geçişin yarattığı uyum sorunu ile karşı karşıyayız.

İllegal dünya onu ne kadar "genişletmeye" çalışırsanız çalışın "dar" bir dünyadır. Bu darlık düşünce dünyamızı da şiddetle etkilemiştir. Doğal olarak çalışma tarzımızı da darlık belirlemiştir.

Şimdi yasal çalışma herşeyden önce bu geçiş sorunu nedeniyle karşımıza psikolojik temelde güçlükler çıkarıyor. Bu yeni dünyaya alışmak bir zaman sorunudur.

Diğer yandan illegal dünya bir başka açıdan "özgürlük" dünyası idi. İllegal çalışmalarda "yasal" kaygı yoktu. Yani yasalara göre yazıp, çizme ve nihayet düşünme gibi bizi kısıtlayan koşullara sahip değildik. Bu anlamda örneğin 141,142 gibi yasa maddelerini dikkate alma gibi bir düşünce ve çaşılma tarzı alışkanlığımız yoktu. Bu ise illegal dünyanın bize kazandırmış olduğu çok önemli bir özelliktir. Yasal çalışma bu açıdan sınırlayıcı zorluklar getiriyor. Buna rağmen biz bu olumlu özelliğimizi yitirmek niyetinde değiliz. Anti demokratik yasalara göre düşünme ve davranmayı reddediyoruz. Yasal çalışma ayrıca karşımıza bir dizi bürokrasi çıkarıyor. yasaların getirdiği bürokrasi. Biliyorduk ama şimdi pratik olarak yaşıyoruz. Siyasi Partiler Yasası gerçekten de bir kışla nizamnamesidir.

-Anlattığınız zorlukların yanında illegal yaşamın getirmiş olduğu dar sosyal ilişkiler ve bunun politik faaliyette ortaya çıkardığı zorluklar var mı?

Kutlu- Parti programımızın temel karekteri güncel politikaya dayanıyor olmasıdır. Güncel politika ise illegal koşullarda, politik yaşama serbestçe katılamadan gerçekleştirilebilir bir şey değildir. Dahası böyle bir politika dar anlayışların kırılmasını zorunlu kılar. Yaşamın her alanına boylu boyunca girmeksizin özellikle günümüz dünyasını kavramak, sosyal ilişkileri kavramak kolay değildir. Günümüz çoğulculuğu, katılımcılığı getirmiştir. Bugün sosyal ilişkileri kavramak kolay değildir. Günümüz çoğulculuğu, katılımcılığı getirmiştir. Bugün sosyal ilişkiler dediğimizde bir dizi farklı çıkar, düşünce ve eğilimleri ifade eden ilişikleri anlamak gerikiyor. Bunlar yalnızca sınıfsal ilişkiler de değildir. İşte bu tür ilişkiler dünyası içinde olmadan günümüzü kavramak imkansızdır.

-Bugün yasal nedenlerle partiye üye olamayanların partinin politik faaliyetinde ve günlük çalışmalarda olugmsuz rol oynuyor mu?

Kutlu- Antidemokratik Siyasi Partiler Yasası memurların, öğrencilerin partiye resmen üye olmalarını engelliyor. Bu durumun özellikle bugün yani partimizin illegalden legale geçiş süreci içinde çok olumsuz bir rol oynuyor. Kendini TBKP'li olarak gören ve böyle de olan pek çok insan ya partiye resmen üye olmama yada bunu göze alırsa işinden olma durumuyla karşı karşıyadır. Bu durum kongerelerimiz açısında bir sorun yaratmaktadır. Yasaya göre resmen parti üyesi olmayanlar seçme ve seçilme haklarına sahip olamıyacakları için kongre delegesi de olamıyacaklar.

Fakat bu, işin bir yönüdür. Hiç bir yasa hükmü insanların politik yaşama katılmalarını önleyemez. Partimiz bir yandan bu anti demokratik yasalarla mücadele ederken diğer yandan bu engelleri aşmaya çalışmaktadır. Yeni çalışma tarzımız tüm parti faaliyetini yalnızca parti üyelerine dayanılarak gerçekleştirme gibi bir anlayışı dışlalıyor. Her faaliyetimizi partili olmayanlarla da birlikte yapmayı hedefliyoruz. Partinin politika üretmesi ve uygulamasına partiye resmen üye olmayan ama kendini TBKP'li gören herkes katılabileceği gibi TBKP'li olmayanlar da katılabilecektir. Biz yönetim olarak böyle bir çalışma tarzını yaşama geçirebilmek için durmaksızın yeni kanallar ve platformlar yaratacağız. Kongremizi bu nedenle bir "süreç" olarak tarif ediyoruz.

Yani kongre önce ve sırasında yaratacağımız birdizi farklı platformlarda isteyen herkes görüş, öneri ve eleştirileriyle bu sürece katılabilecektir.

- TBKP toparlanma faaliyeti içinde bulunuyor. Öte yandan Sosyalistlerin Birlik İnisiyatifi'nin program, tüzük çalışmaları da başlamış bulunuyor. Bu durum TBKP'nin faaliyetini içe döndürmeyecek mi?

Kutlu- Partimizi şu sıra gerçekten de bir toparlanma dönemi yaşıyor. Bu dönemi önümüze bilinçli olarak koyduk. Bu nedenle bir süre partimizin dışa dönük faaliyetinde bir azalma görülüyor olabilir ama bu geçici bir durumdur. Partimizin tüm iradesi böyle bir toparlanma ile ortaya konulmadan dışa dönük faaliyetlerin amaçlı faaliyetler olacağından kuşku duyuyorum. Zira bu faaliyetler tüm üyelerimizin katılımı ile gerçekleşmelidir. Partimizin gücünü toparlamadan girişeceği dışa dönük eylemler kısmi çıkışlar yapmanın ötesine geçemez. Toparlanma politik amaçlar etrafında ve birlik amacı için parti içinde yeni bir konsensus yaratmak demektir. Bunu yaratmak başlıbaşına dışa dönme anlamına gelir. Kuşkusuz bu ilk toparlanma sürecini uzatmayacağız, çünkü dışa dönük eylemler aynı zamanda partinin toparlanma sürecini hızlandıracaktır. Bu, toparlanmanın ikinci etabı olacaktır. Bu dönem aynı zamanda parti politikası denilince neyi anlamak gerektiğini yeniden sorguladığımız bir dönemdir. Bunu yapmaksızın dışa dönük bir politik faaliyet de anlamlı olmaz. Birlik partisi sürecinde program tüzük çalışmaları politik amaçları öne alarak sürdürülmez ise içine kapanma tehlikesini ciddi olarak getirebilir.

-Birlik partisinin çalışmalarıyla TBKP toparlanma süreci birbiriyle uyumlu gider mi? Çelişkili bir durum ortaya çıkabilir mi?

Kutlu- Biz uyumlu gitmesi için elden gelen her çabayı harcayacağız. Fatak çelişkilerden, sorunlardan da korkmamak gerekir. Çelişkilerin olması doğaldır. biz TBKP içinde de bunları yaşadık, yaşıyoruz, ama önemli olan bunların varlığına rağmen amaca uygun çalışabilmektir. Sorunlu parti olmaktan korkmamak gerekir. monolitik olmayan partide sorunlar olacaktır, önemli olan bu sorunları aşabilen parti haline yükselebilmektir. Sorunlu parti olmaktan korkmamak gerekir. monolitik olmayan partide sorunlar olacaktır, önemli olan bu sorunları aşabilen parti haline yükselebilmektir. Çelişkileri, sorunları aşabilmek ortak politik amaçlar doğrultusunda mutabakat sağlamaya ve bu uğurda mücadeleye bağlıdır. Üzerinde düşünülmesi gerekli bir ikinci mesele de şudur: çelişkiler eğer yaşamdan doğuyorsa onların çözümünü kağıt üzerinde yada kendi subjektif tercihlerimize bağlı olarak çözmeye kalkmak yanlış olur. Bugün yasallık ve birlik iki ayrı hedeftir ve yaşamın bizim önümüze koyduğu bir zorunluktur. TBKP olarak ikisinden de vazgeçemeyiz. O zaman bir partinin bir başka partileşme sürecinde olması gibi bir çelişki ortaya çıkmaktadır. Ne var ki bu çelişkiyi biz yaratmıyoruz. Akıllı, soğukkanlı yaklaşımlarla bu çelişki yaşam içinde aşılabilir. Yasaklar duvarını hep birlikte yıkmak sorunu ortadan kaldıracaktır. köklü çözüm budur. Bu hedefin elde edilmesi gecikirse ve bu arada birlik partisi oluşursa yine çözümler vardır. TBKP içinde bir kısım insan kalır ve yasallık mücadelesini sonuna kadar götürür. Aynı zamanda birlik partisi içinde üyelerimizin çoğunluğu yer alacağı ve bu partinin de yasakları kaldırma hedefini öncelikli bir mü-

cadele hedefi olarak göreceği için koordineli bir birlikte mücadele, ortak çalışma yine mümkün olabilecektir.

-Partinin birikmiş sorunları var. Bu sorunlarla Başkan ve siz muhatap oluyorsunuz. Sizce bu tarzda sorunları çözmek mümkün mü?

Kutlu- Elbette iki kişinin bunca sorunu çözmesi düşünülemez. Genel Başkan ve ben parti örgütlerini dolaşıyoruz, herkesle konuşuyoruz. Bu çabamız yalnızca sorunların çözümünü amaçlamıyor, çünkü sorunları çözecek partidir. Biz uzun süre parti çalışmalarından fiilen uzak kaldık. Bu süre içinde partimiz çok ciddi bir bunalım yaşadı. Diğer yandan cezaevine girdiğimiz zamanda dünya başkaydı, çıktığımızda bambaşka bir dünya vardı. bu nedenle biz öncelikle parti üyesi arkadaşlarımızın ve hatta üye olmayanlarında tüm bu derin değişmeler karşısında neler düşündüklerini öğrenmek istiyoruz. Sorunları bilmek, tanımak istiyoruz. Kuşkusuz kendi görüşlerimizi de anlatıyoruz. Böylece karşılıklı görüş alışverişinde bulunuyoruz. Bu başlangıç adımlarımız için çok önemli. Biz imkân olsa tek tek bütün üyelerimizle görüşmek istiyoruz. Ne var ki gece gündüz bu çalışmaları sürdürdüğümüz halde herkesle görüşebilmek çok uzun bir zamanı gerektiriyor. Çalışma takvimimizi bilmeyen arkadaşlarımız kendileriyle görüşemediğimiz için sitem ediyorlar. Bu ropotajdan yararlanarak bu sıkıntımızı duyurmak istedim.

Artık partimizde uyumlu bir yönetim var. en başka kuşkusuz sorunların çözümünden bu yeni yönetim sorumludur ve sorunları çözmede yönetimimizin yeterli olacağına inanıyorum. Ancak partimizdeki sorunların çözümü yalnızca yönetimin de sorumluluğunu aşıyor. bütün herkes çözümler üretmeli, kısaca katılmalıdır.

Şöyle düşünmek gerekiyor: Teorik sorunlarımız var. Marksizm, sosyalizm üzerine tonlarca soru taşıyoruz. Parti içi sorunlarımız da var. Ama ne olursa olsun bugün verdiğimiz demokrasi, özgürlük mücadelesini her koşulda vermek zorundaydık. Öyleyse bu noktada birleşmek sorunlara rağmen ilerlememize olanak tanıyacaktır. İşte bu gerçeğin görülüyor olması partinin toparlanmasını getiriyor. Örneğin dün partimizin il ve ilçelerinin açılıp açılmamasını tartışanlar, bir ilimizin yada ilçemizin açılması, parti tabelasının asılması ile hemen çevrede doğan ilgi ve soruları, tartışmaları görüyorlar. Bunun bile parti dışında bir ilgi odağa yarattığının görülmesi parti içinde de toparlanmayı hızlandırıyor. Fakat toparlanma herşeye rağmen yavaş seyrediyor.

- TBKP TİP ve TKP'nin birleşmesiyle oluştu. Daha geniş bir kesimi de kucaklamayı düşünüyordu. Ancak TBKP, TİP ve TKP'nin bütün kesimlerini de kucaklayamadı. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Kutlu- Türkiye sol hareketinde öteden beri elde edilen kazanımlara titizlikle sahip çıkma geleneği ne yazık ki yerleşmedi. Kolayca öznel yaklaşımlar nesnelliği örtebiliyor. Çoğu kez haklı çıkmak uğruna yorgan yakılabiliyor. TİP TKP birliği bütün sorunlarına karşın herkes kabul etmelidir ki gerçekleşmiş bir birliktir ve Türkeyi sol hareketinde sonuca varmış ilk ciddi birlikçi adımdır. Geçmişteki sosyalist, komünist ayrımına son vererek tarihsel ayrılmışlığı ortadan kaldırmış ve gelecek birlikler için olumlu bir zemin hazırlamıştır. Artık ne TİP nede TKP yeniden kurulamaz. Bu bile bu birliğin amaca vardığını göstermeye yeter. Varolan sorunlar bu sonucu ve çıplak gerçeği değiştiremez. Birliğin sorunları üzerine işte bu kazanımı görerek konuşmak gerekir. bu kazanım çizgisinin üzerinde sorunları ele almak doğru olur. Aksi halde geleneksel zaaf bir kez daha yinelenir ki bu hiç kimseye bir yarar sağlamaz.

Bunu böylece belirttikten sonra bir noktayı daha hatırlatmak istiyorum: Türkiye'ye dönmezden önce TİP ve TKP ayrı ayrı ve birlikte bir gerçeği saptamışlardı. Gerek iki partinin birliğinin, gerekse daha geniş birliğin ve hatta yenilenmenin sorunları yasallıkla sıkı sıkıya bağlıdır. Daha o zaman açıkca söylemiştik ki yasallığı kazanamazsak TİP-TKP birliği çok ciddi sorunlar yaşıyacak ve bunların çözümü çok zor olacaktır. Partimizin yaşadığı bunalım dönemi herşeyden önce bu gerçeği doğrulamıştır. Öte yandan TİP ve TKP'nin bütün çevrelerini çekebilmek için de yasallığı kazanmak gerekliydi. Şu anda TBKP yasal bir partidir ancak bu yasallık bilindiği gibi henüz güvence altında değildir. Bu durum TİP ve TKP'nin bütün çevrelerini toparlamada ciddi bir engel oluşturuyor. İkinci nokta şudur: Birlik kendi deneylerimizden de çıkarak söyleyebiliriz ki zor iştir, sabır ve sorumluluk ister, zaman ister. TİP-TKP birliğinin bu yeterli zamana sahip olduğunu söyleyemeyiz. TBKP bir dizi sorunla boğuşmak zorunda kalmıştır. Birliğin ince, ince, sabırla örülmesine yeterli dikkat verilememiş, çoğu yerde aceleci yaklaşımlar bütün iyiniyetlere rağmen sonuçta zararlı olmuştur. Yukarda tarif etmeye çalıştığım toparlama süreci bütün bu çevreleri de toparlama anlamına geliyor. Ayrıca belirtmeliyim ki toparlanma birlik partisi sürecini de dıştalamıyor. Diğer yandan yinilenme sürecinin ilerlemesi, derinleşmesi, bu temelde partinin yeniden yapılanması gerek TİP-TKP birliği gerekse birlik partisi sürecinde olumlu sonuçlar doğuracaktır. Bunun yanısıra geçmişin sorumlulukla yapımış veya en azından ilk adımları atılmış muhasebesi de toparlanmaya ve birliğe yardım edeceği kuşkusuzdur.

- Partide çok sesliliğin olması gerektiğini söylüyorsunuz. Ancak bu çok seslilik konusu sağlayamadığı zaman anarşiye yol açmaz mı? Konsensus sağlanamadığı zaman parti içinde bir "grup" belirleyici olmaz mı?

Kutlu - Çok seslilik eğer demokrasiyle bağlanamaz ise gerçekten anarşiye yol açabilir. Çok sesliliğin demokrasininz zorunlu koşulu ama kendisi olmadığını görmek gerekir. Partimizin bunalım döneminden bu dersi çıkarmış olmalıyız diye düşünüyorum. Farklı düşünceler ortak bir yönetim, kendi kendi yönetebilme durumunu ortaya çıkaramıyorsa orada demokrasiden söz edilemez. Konsensus ise farklı görüşlerin ortak amaçlarda birleşerek birlikte varolmanın nedenlerini ortaya koyacağı için önemli ve gereklidir. Ortak amaçlarda birleşebilen farklı görüşler bu amaçlara varabilmek için uyumlu bir yönetim, kendi kendini yönetme gereksinimi duydukları nokta da demokrasi somut bir gereksinim olarak ortaya çıkacaktır. Burada önemli olan nokta "ortak amaçlar" kavramını doğru anlayabilmektir. Yalnızca gelecek amaçlarda birleşmek yeterli olmaz ve hatta bu noktada yaklaşımlar uyumlaştırılabilmiş dahi olmayabilir. Örneğin sosyalizm amacında birleşilebilir de onu tarif da ayrılabiliriz. Buna rağmen eğer güncel politik amaçlarda mutabakatlar sağlanıyorsa bu durum birlikte hareket etmeye yeterli sayılmalıdır. Hep birlikte atılmış ileri adım bugün anlaşamdığımız noktalarda yarın anlaşabilmeyi olanaklı kılabilir. Koşullar değişmiş olabilir, bilgilenmemiş artmış olabilir yada ve aynı zamanda kendimiz değişmiş olabiliriz.

İşte böylesine geniş bakabildiğimiz zaman konsensuslar yaratılabilir. Fakat eğer bu başarılamazsa bu durum bir anarşi yada daha iyimser bir deyimle kaos orkarnıdır ki bu halde bir grup yada şef belirleyici olur. Ne varki bu durumda konsensus yaratmayı beceremeyenlerin şikayete doğrusu pek fazla hakkalır olmaz. Yada olmamalı, şunu da eklemeliyim, farklı düşünceler arasında konsensus farklı düşüncelere tahammül şeklinde de anlaşılmamalı, tersine farklı düşüncelerin varlığı çoğulcu bir partide bir zorunluluk olarak görülmeli. Düşünce ve politika üretimi ancak farklı düşüncelerin varolduğu koşulda olanaklı olur. Demokrasi farklı düşüncelerin kendini özgürce ortaya koymaları için bir zorunluluktur aynı zamanda. Böyle bakıldığı zaman demokrasiyi bir araç gibi görmekten kurtuluruz. Farklılık farklı politikalar üretmeye varacak kadar bir birine aykırı düşünceler de olabilir. Bunlar ortak amaçlar saptayabiliyorsa birarada, bir parti içinde gönüllülük temelinde varolabilirler. Yok eğer hiç bir ortak nokta saptayamıyorlarsa yani bir parti çatısı içinde olmanın gerektirdiği düzeyde bir ortak nokta, o durumda ayrı olmak birlikte olmaktan daha iyidir. Çünkü birlikte ne düşünce nede politika üretmek olanaksız olur ve bir birbirlerine zarar verebilirler. Diğer yandan farklı düşünce deyince böylesine aykırı düşünceleri akla getirmek de şart değildir. Ama şunu da unutmamak gerekir: Güzel bir İskoç deyişi vardır. Diyorlar ki, iki kişi aynı düşüncede anlaşıyorlarsa biri fazladır. Bu deyiş geleneksel İskoç cimriliğini ifade ettiği için fazla katıdır ama bir gerçeği de ifade ediyor.

- Bugün marksist sol çevrede en popüler sözcük "özgür birey". Konsensus ile özgür birey birarada olduğunda birbiriyle çelişmiyecek mi?

Kutlu - Evet, cezaevinden çıktıktan sonra ben de bu sözcük ile sıkça karşılaştım. Bu sözcükle ifade edilen özlemi anlıyorum, gereksinimi de. Ancak bu sözcüğün iki anamadde yanlış kullanıldığını düşünüyorum: Birincisi, terminolojik olarak bir yanlışlık içeriyor. "Birey" sözcüğü zaten özgür insan için kullanılır, onu anlatır, ayrıca bir de bu sözcüğün başına "özgür" sıfatını eklemek gereksiz, fazladan bir iştir. Diğer yandan bu ekleme bile bu sözcüğün içerik olarak da yanlış kullanılabileceğine işaret ediyor. Kişi, birey demek değildir. Birey toplumundan kendini farklılaştırabilmiş, bu anlamda kişilik kazanmış insandır. Ama aynı zamanda birey "toplumsallaşmış" insandır. Zira toplum dışında bir insan olamaz, ancak toplumu oluşturduğu ve bu nedenle topluma karşı bir sorumluluğu olduğunu kavramış insan kendini toplumdan olumlu tarzda ayırabilir. Yani sürünün bir ferdi, ümmet toplumu içinde bir kul, devletin bir kölesi olmaktan kurtulduğu gibi ancak kendini tüm tuplumun da kul, köle olmaktan kurtulduğu zaman tam anlamıyla özgürleşeceğini kavramış insan bireydir. Öyleyse birey olma bir kültür sorunu ama aynı zamanda politik bir sorundur. İnsanı kul eden bu baskıcı, militarist, şovenis devlet anlayışlarına hem politik hem de kültürel bazda karşı çıkmadan "birey" olduğunu sanmak bir aldatmaca, bir yanılsamadır. Düşüncelerin özgürce söylenemediği hala düşünce yasaklarının olduğu bir ülkede, ben komünistim, ben Kürdüm, ben zorunlu askerliğe karşıyım denemediği bir ortamda insan nasıl birey olabilir? Birey olmak ister, birey olmak için mücadele eden ama özgürlük mücadelesi verilmeden ve bunu içinde aktif yer almadan birey olduğunu söylemek fazla iddialı olur. İşte eğer böyle anlaşılırsa birey sözcüğü o durumda konsensus kavramı ve yaklaşımı ile çelişmez, tersi durumda çelişir. İki noktada çelişir: Madem ki birey "toplumsallaşmış insan" demektir, öyleyse toplumsal sorumluluklarımız her durumda ve düzeyde ortak amaçlarımızın olmasını getirir. Ki bu amaçlar toplumun devlet vesayetinden kurtularak sivil temelde örgütlülük ve özgürlük kazanma hedefine yöneliktir. Bunu demekle şunu da demiş oluyoruz, birey aynı zamanda "örgütlü insan" demektir. Örgütlülük ise gönüllü olmalıdır ki gönüllülük de konsensusu gerekli kılar. İkinci olarak parti esasen birey olma bilincine varmış insanların bir toplamı olmak zorundadır. Demek oluyor ki birey olmanın koşullarını parti içinden önce parti dışında aramak gerekir. Özgür bir toplum ve özgür insan için mücadele edenlerin parti içinde askercil anlayışlara evet demiyecekleri açıktır. Am abu anlayışa hayır diyenlerin her zaman baskıcı devlete kafa tutacaklarını söylemek o kadar açık değildir. Kıcası birey olma politik mücadelenin yada örgütlü olmanın karşısına konuyorsa bu saçmadır ve bizzat birey anlayışıyla çelişir.

- TBKP ile Birlik Partisi

DEVAMI 15. SAYFADA

DÜŞÜNCEYE ÖZGÜRLÜK KOORDİNASYON KURULU:

Toplum Yaşamının Her Alanıyla İlgili, Demokrasi Ve Özgürlükler Temelinde Faaliyet

Düşünceye Özgürlük Koordinasyon Kurulu, bir örgüt değil, Orgüt temsilcilerinden oluşan bir koordinasyon. Yeri, telefonu, tele-fax'ı ve sözcüsü ile toplum yaşamının her alanıyla ilgili, demokrasi ve özgürlükler temelinde çıkışlar yapıp, bu kurula destek veren güçlerle birlikte etkili politikalar üretebilir. Faaliyetleri koordine edebilir. Cezaevlerindeki baskılardan, dergi ve matbaaların kapatılmasına, sansür ve sürgün yasalarından, Kürt halkına uygulanan vahşete karşı çıkmaya, emniyette dayak ve işkenceden, sendikal hakkın gaspedilmesine, lokavta, grev ertelenmesine kadar her türlü insan ihlallerine karşı çıkabilir.

❒ **Mehmet Koç**

Kutlu ve Sargın'ın tahliyeleriyle birlikte ülkemiz hukuk sisteminde bir çifte standart yaşanmaya başlandı. Kutlu ve Sargın, yaptıkları ölüm orucunun ardından tahliye olmuşlar ve tutuklu kalmalarına gerekçe yapılan 141 ve 142.ci maddelerden yargılanmaları tutuksuz sürmeye başladı.

Ülkemizde birçok yasağa kaynaklık eden, hatta rejimin temel dayanağı olan 141 ve 142'den yıllardır cezaevlerinde ömür tüketen insanlar için bu tahliyeler birşey değiştirmedi. İşte bu çifte standart uygulaması, düşüncelerinden dolayı 2700 yıla hükümlü 34 gazeteciden, Onuncu Çanakkale ve Bartın cezaevlerinde harekete geçmesine yol açtı. Yıllardır cezaevlerinde yatan ve aldıkları cezalar ömürlerinin çok üstünde olan bu insanlar, kendi sorunlarına sahip çıkarak kamuoyunun dikkatini bu çifte uygulama üstüne çekmek ve ortadaki haksızlığın giderilerek bu çağdışı yasaların kaldırılması amacıyla Mayıs ayının ortasında açlık grevine başladılar.

Yıllardır özgürlüklerinden yoksun olan bu insanlar, sorunlarına dikkat çekmek için yine kendi canlarına zarar verme yolunu seçmek zorunda kalıp, kamuoyunu vicdanına sığınmışlardı.

Kutlu-Sargın'ın ölüm orucunun ardından duyarlılık konusunda ivme düşmüştü. Bu olumsuz koşullarda başlatılan açlık grevleri ister istemez demokrat kamuoyundan ve demokrasi güçlerinden yoğun bir dayanışmayı zorunlu kılıyordu. Gazetecilerin başlattığı açlık grevleriyle dayanışmaya, başta konuyu yakın gazetecilik örgütleri ÇGD ve TGS İstanbul Şubeleri yanıt verdi. Çağdaş Gazeteciler Derneği'nin cezaevi ziyaretleri ve dayanışma girişimleri sonucu TGS'nin de desteğiyle bir kısım meslek örgütü, dernek, sendika ve parti Mayıs ayı sonuna doğru bir araya geldiler. ÇGD, TGS, TYS, PEN Yazarlar Der., Türkiye Yayıncılar Birliği, İHD, İstanbul Tabip Odası, İst. Diş Hekimleri Odası, Demokrasi İzleme Kurulu, Petrol-İş Sendikası, Belediye-İş Sendikası, Harb-iş, Deri-İş, Otomobil-İş, Hava-İş, G. Maden-İş, Kristal-İş, Ağaç-İş, Likat-İş, Basın-İş, Tümtis, Türkiye Hemşireler Derneği, SHP İstanbul İl Bşk., Sosyalist Parti, Yeşiller Partisi, TBKP, Sosyalistlerin Birlik Partisi gibi kuruluşların temsilcilerinin katılımıyla Düşünceye Özgürlük Basın Toplantısı yapıldı ve tüm duyarlı kişi ve kuruluşlar, açlık grevindeki gazetecilerle dayanışmaya çağrıldı. Bu konuda, bu kuruluşların katılımıyla bir dayanışma kampanyası başlatıldı. Yapılacak olan faaliyetler zorunlu olarak, koordineli bir çalışmayı gerektiriyordu. Faaliyetlerin koordinasyonu için, yukardaki kuruluş temsilcilerinden "Düşünceye Özgürlük Koordinasyon Kurulu" oluşturuldu. Çalışmalar böylesi bir oluşumu zorunlu kılmıştı. Dayanışma kampanyası, kurulun oluşturulmasıyla daha büyük ivme kazandı. Kamouyonun dikkatini çekmek, bu konuda duyarlılığı artırıp, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla ilişkilerde bulunma girişimleri arttı. Kurul, Bartın ve Çanakkale Cezaevine ziyaretler düzenledi. Adalet Bakanlığı yetkilileri ile görüşmeler yapıldı. Uluslararası Af Örgütü, PEN Yazarlar Kulübü ile temasa geçildi. Konu, o günlerde AGİK gündemine sokulmaya çalışıldı.

Gerçekleştirilen özgün eylemler, düşünceye konan yasakların anlamsızlığı ve çarpıklığının sergilenmesinde yararlı oldu. Kamuoyunun duyarlılığının artmasına katkısı oldu.

Düşünceye Özgürlük Koordinasyon Kurulu, 8 Haziran tarihinde, 24. gününde ölüm sınırına yaklaşan açlık grevcilerine dikkat çekmek için, basına tam sayfa ilanla, faaliyetine daha da bir hız verdi. Bu girişimler ve yapılan çalışmalar sonucunda, kamuoyunun yeterli duyarlılığa geldiğini, sorunlarının gündeme çıktığını, seslerini duyurup ortadaki hukuk faciasına yeterli ölçüde dikkat çektikleri kanaatine varan açlık grevcileri 16 Mayıs'ta başlattıkları eylemlerine 8 Haziran'da son verdiler.

Açlık grevleri sırasında, şairlerin ve yazarların dayanışma amacıyla düzenlediği "Düşünceye Özgürlük" mitingi 15 gün ertelemeyle, ancak grevlerden sonra yapılabildi. Yürüyüşe 300 civarında, yazar, şair, tiyatro, plastik sanat ve müzik sanatçısı, gazeteci, belediye yetkilisi, milletvekili, yayıncı katıldı.

Yine Düşünceye Özgürlük Koordinasyon Kurulu, daha fazla kuruluş temsilcisinin katılımıyla, 24 Temmuz Sansürün Kaldırılışının 82.ci yıldönümü ve Çalışan Gazeteciler Günü nedeniyle vermiş olduğu büyük boy ilanla, cezaevleri, gazetelere açılan davalar, tazminat tutarları, toplatılan kitap adetleri, kapatılan matbaa sayıları, öldürülen gazeteci sayısı, v.b ile 413-424-425 sayılı Sansür ve Sürgün Kararnameleri ile Olağanüstü Bölge Valisi'ne verilen yetki bir kez daha dikkat çektiler.

Düşünceye Özgürlük Koordinasyon Kurulu, önümüzdeki günlerde; iktidar ve muhalefet parti yetkililerini, Adalet Bakanlığı yetkililerini, Baro'ları, meslek örgütü, sendika ve partileri, sonuçta olaya taraf olanları, geniş bir hukuk forumunda bir araya getirerek, Kürt sorunu da içinde, düşünceye ve örgütlenmeye konan tüm yasakların kaldırılması, çifte standartların son bulması konularında bir mutabakatın sağlanması için yoğun bir çalışmaya hazırlanıyor.

Düşünceye Özgürlük Koordinasyon Kurulu, bir örgüt değil. Örgüt temsilcilerinden oluşan bir koordinasyon. Yeri, telefonu, tele-fax'ı ve sözcüsü ile toplum yaşamının her alanıyla ilgili, demokrasi ve özgürlükler temelinde çıkışlar yapıp, bu kurula destek veren güçlerle birlikte etkili politikalar üretebilir. Faaliyetleri koordine edebilir. Cezaevlerindeki baskılardan, dergi ve matbaaların kapatılmasına, sansür ve sürgün yasalarından, Kürt halkına uygulanan vahşete karşı çıkmaya, emniyette dayak ve işkenceden, sendikal hakların gaspedilmesine, lokavta, grev ertelenmesine kadar her türlü insan hakları ihlallerine karşı çıkabilir. Düşünme ve örgütlenme özgürlüğünün önündeki tüm engellerin kaldırılması, demokratik hak ve özgürlüklerin kazanılması ve korunması için faaliyette bulunabilir. Bunları daha da çoğaltmak mümkündür.

Bütün bu konular kurulu oluşturan ve ona destek veren dernek, sendika, meslek örgütü, baro ve partilerin ortak noktalarıdır. Tüm demokrasi güçlerinin uğrunda savaşım verdikleri özgürlük ve demokrasi istemleridir.

sans¨r

24 Temmuz sansürün kaldırılışının 82. yıldönümü ve çalışan gazeteciler günü 'Hepimize' kutlu olsun!

Düşünceye özgürlük koordinasyon kurulu:

KİMYA SANAYİ VE SAVAŞ

DİOKSİN - 2

Dioksin (2,3,7,8 TCDD) insanoğlunun kimyasal arayışlar sırasında elde ettiği siyanürden 50 000 kat daha zehirli bir maddedir. 57 bin ton Ajan Portakalı'nın içerdiği dioksinden Vietnam bugün bile etkilenmektedir. Bu nedenle Vietnam, kimyasal özlerin gelişimi, kullanımı ve özellikle kalıcı etkilerinin incelenmesi açısından bulunmaz bir araştırma objesidir.

Kimyevi maddelerin kullanımı savaşlarla başlamadı, ama savaş yıllarında nitel bir gelişme gösterdi. Alman Kimya Sanayii daha Birinci Dünya Savaşı'nda kimyasal savaş maddesi üretmeye girişti ve Belçika üzerine beşbin tüp klor gazı bu yıllarda püskürtüldü.

Nobel Ödülü almış, daha sonraları BASF şirketi adına araştırmalar yapmış kimyacı Fritz Haber, Birinci Dünya Savaşı'ndan bir kaç yıl sonra Alman Reichstag'a sihirli bir silah sundu ve parlementerlerden oluşan araştırma komisyonu önünde: "Hidrosiyanik asidin solunması hiç bir şekilde rahatsız edici değildir. İnsan bundan daha rahat bir şekilde ölemez" dedi!

Kimya endüstrisi ile birlikte savaş planlayan ya da savaşan ülkelerin işbirliği, o yıllardan beri gelenek haline gelmiştir. IG Boya Sanayi firmasının yan kuruluşu Degesch, (İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra diğer kuruluşlar BAYER, BASF ve HÖCHST firmaları) yahudilerin gaz odalarında yok edilmesi için zehirli Ziklon B maddesi gönderiyordu Nazilere! Ajan Portakalı üretiminde Almanlar da vardı. IG Boya Sanayi eski araştırmacılarından Dr. Gerhard Schroder, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaptığı bir açıklamada:" On yıldan beri üzerinde çalıştığımız bu yeni ürüne ilişkin bütün bilgiler, tüm yöntemler ve Laboratuvar kayıtları henüz yazılmadan, bir araya getirilmeden müttefiklerin eline geçti" diyordu. Amerika 1952 yılında, -Vietnam'da tarımsal üretim henüz yok olmamışken- Ajan Portakalı'na benzer bir kimyasal maddeyi üreterek Malaya Özgürlük Savaşçıları'na karşı kullanmıştı. Bu İran-Irak savaşında Irak'ın İran'a karşı kullandığı Prathion 605'e benzer bir kimyasal gazdı. 1950'li yıllarda koruyucu özelliğinden çok ölüm ve intihar olaylarıyla adını duyuran bu maddenin patenti 1961 yılında Bayer tarafından Amerikaya verilmiştir.

Kimya sanayi savaşta da, barışta da hep bir tırmanış içindedir. Her şeyin keşfedilip üretildiği ve satışa sunulduğu pazar ekonomisinin tipik bir ürünüdür kimya. Bu Yahudileri tümden yok etmeye yönelik Ziklon-B gazı ya da Vietnam topraklarının kökünü kurutacak "Ajan Portakalı" olabileceği gibi; haşere ilacı, boya, cila, büyük ve renkli pazar için gereken sentetik ambalaj ve plastik torba da olabilir. Yeter ki pazar iyi olsun!...

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra İngiliz Savaş Araştırıcı Dr. Saunders kendisi tarafından da incelenen kimyasal maddelerin değişik kullanım alanları ve doğurduğu sonuçlar karşısında büyük bir hayranlıkla:" Günümüzde bu maddelere olan ilgi kimyasal alanın sınırlarını aşıyor. bu maddeleri bir zamanlar kimyasal savaş silahı olarak kullanan içimizden bazılarının aynı cevheri tarım ve tıp alanlarında kullanmaya başlamaları sevindirici bir olaydır" diyordu.

BASF'de son yıllar müdür olarak çalışmış Carl Wurster de aynı mantıkla şöyle sesleniyordu: "Klor yüksek yaşam standardının barometresidir."

Saunders'in görüşlerinde alışılmış biçimsel ayrıma tanık oluyoruz. Savaşta zararlı dioksin, barışta yararlı dioksin; AKW'de iyi, yararlı radyo aktif, bombada kullanımı zararlı radyo aktif... Oysa ister savaşta, isterse barışta kullanılsın, zehirli kimyasal maddelerin etkileri hep aynıdır. Aradaki tek fark, bu maddelerin insanların üzerine hangi yoğunlukta atılacağıdır...

Dioksin (2,3,7,8 TCDD) insanoğlunun kimyasal arayışlar sırasında elde ettiği siyanürden 50 000 kat daha zehirli bir maddedir. 57 bin ton Ajan Portakalı'nın içerdiği dioksinden Vietnam bugün bile etkilenmektedir. Bu nedenle Vietnam, kimyasal özlerin gelişimi, kullanımı ve özellikle kalıcı etkilerinin incelenmesi açısından bulunmaz bir araştırma objesidir.

Kimyasal cevherlerle sürdürülen savaşların sonuçlarıyla, barışçıl üretim ve kullanım sonuçlarının ne kadar yakın olduklarını anlamak için Sevoso ya da Hamburg Geogswerder çöplüklerinden birinde patlama olması gerekmemeliydi. Birçok insan için Vietnam çok uzak ve savaşan bir ülkeydi, oysa çöp yakma merkezleri hemen köşe başında...

Vietnam bilim adamlarının araştırmalarına göre, zehirin fazlasıyla püskürtüldüğü bölgelerde, zehire daha az maruz kalmış bölgelere oranla düşükler ve özürlü doğumların (beyinsiz, gözsüz, açık kalmış organlar), dokusunu, kanser gibi hastalıkların daha yaygın olduğu gözlenmiştir. Bu saptamalar, klorlanmış hidrokarbon ile kanser ve kalıtım arasındaki ilişkinin uzun süredir bilindiğini gösteriyor. Bunlar 1983'de Ho Chi Minh'te "Savaşta herbizit ve bitki kurutan maddeler" konusunda düzenlenen uluslarası bir sempozyumda derlenip dile getirilmiştir. Vietnam'da çok büyük bir alanda toprağın bileşimi değişmiş, önemli mikro organizmalar ölmüştür. Pirinç gibi faydalı bitkilerin, yerlerini yabani otlara bıraktığı bu topraklarda kırlaşma bugün bile devam etmektedir. Bu bölgelerde artık sadece fare ve diğer kemirgenler çoğalıyor. Bu hayvanlar, Vietnam'da kökü kurumuş bir hastalık olan vebanın tekrar hortlamasını sağlıyor.

SADECE VİETNAM'DA DEĞİL

Kuzey Alman Televizyon'undan Carsten Uve Piper 1944 Ocak ayında eski bir kamyon şoförüyle röportaj yapmıştı.

- O zamanlar Boehringer firmasının sıvı atıklarını Georgswerder'deki 1 nolu çöp deposuna taşıdınız mı?

-Evet. Bir çok kez. Daha doğrusu ayda dört-beş kez. Bize ne oldukları hiç açıklanmadı. Aksine bunlar bazen şeylerdi... Nasıl anlatsam. Yani duş yapıyorduk ama hafta boyunca Boehringer domuz boku kokuyorduk.

- Bu arada kazalar oldu mu?

- Tabi, bir iş arkadaşımı hatırlıyorum. böyle bir tankı temizlerken eldiveni ve ceketine bir şey değdi. Daha sonra beş Mark büyüklüğünde yanıklar oluştu ve bu yüzden hastalandı. Galiba altı, ya da yedi hafta hasta yattı.

- Sıvıları hep aynı havuza mı döktünüz? Bazen havuzun dışına ya da başka yerlere bıraktığınız oldu mu?

-Evet. Bir keresinde. Fiskalisch Caddesi üzerindeki çöplüğe gittik. Alan bekçisi bize" Kamyonun içinde ne var?" diye sordu. "Boehringer" dedim. "Evet.... Buraya gelin, fareler yine çoğaldı..." Daha sonra hortumlarımız fare deliklerine soktuk. Bir kaç dakika sonra fareler birbirini ezerek, bağırarak çıktılar delikten ve sanırım bu hem bizim için hem de fareler için hoş değildi.

Görüntü berbattı iğrenmiştik.

DİKİLİ ŞENLİĞİNDE

"Barış, çevre, dayanışma"

❒ Oktay Ekinci

Salt Ege bölgesi için değil, tüm ülkemiz için en önemli kültür etkinliklerinden biri durumuna gelen Dikili Şenliği'nin bu yılki konusu "Barış, Çevre, Dayanışma" olarak belirlenmişti.

Bazılarına, bu "üç sözcüğün" yan yana getirilmesi, biraz "yapay" gelebilir. "Çevre" sorununun ülkemizde ulaştığı boyuta ve bu boyutun "ardındaki" sosyal ve ekonomik nedenlere -hala- gereken "önemi" veremeyenler; "barış" ve "dayanışma" gibi son derece "yüksek coşkular uyandıran" kavramlarla, "çevre"nin bir araya getirilmesine dudak bükebilirler. "Gerçek çelişkilerden uzaklaşılıyor..." gibi yorumlar da yapabilirler.

Ancak, özellikle son yıllarda gözlenen çevre sorunlarının "ortaya çıkış gerekçeleri" ve buna bağlı olarak aynı gerekçelerin "demokrasiyi yadsıyan politikalara da temel oluşturması". Dikili Şenliği için bu yıl seçilen konunun ne kadar "yerinde" ve "doğru" bir karar olduğunu da kanıtlamaya yetiyor.

Kısaca söylemek gerekirse; Gencelli'den Çan'a; Pamukkale'den Güllük'e; Yatağan'dan Ören'e ve neredeyse "Edirne'den Kars'a" kadar tüm doğal ve kültürel çevre yağmasının kökeninde; "aşırı kar" ve "sömürgeye dayanan ekonomik büyüme" politikaları yatıyor... "Barış" için süregelen savaşım ve "dayanışma"da aynı politikalara karşı değil midir?

* * *

Dr. Mine Kışlaoğlu ile Dr. Fikret Berkes, "Çevre ve Ekoloji" adlı başarılı yapıtlarının son bölümüne, ABD'li antropolog John Bennet'in ilginç bir gözlemini almışlar. (1) Bennnette şöyle söylüyor: "Genelde insanlar, birbirlerine, doğaya karşı davrandıkları gibi davranıyorlar. Doğaya hoyratca davranan toplumlarda, insanlar arasındaki ilişkiler de hoyratça oluyor..."

Bu "gözlem", tüm çarpıcılığıyla bizde de geçerlidir.

Japon sermayesi "ısrarla istiyor" diye, Gencelli'ye termik santral kurmakta "inat edenler", salt doğaya vahşice saldırmakla kalmıyorlar, çevreyi korumak isteyen insanlara da "aynı düzeyde" davranıyorlar.

Ne demişti Fahrettin Kurt?

" - Aliağa'da eylem yapanların arkasında aşırı uçlar var..."

Enerji Bakanı, santralın ülkeye ne getireceğini, ne götüreceğini araştıracağı yerde; doğaya sahip çıkanların "arkalarında" birşeyler aramayı yeğliyor ve halkı, yerel yönetimleri suçluyor, karalıyor.

Bennett'in gözlemini doğruluyor...

Benzer şekilde; Güllük'deki Dalyana havaalanı yapılmasına karşı çıkan, Gökova Santralı'nın inşaatını durdurmak isteyen, Fok'ları kurturmak, Menderes Deltası'nı korumak... için çırpınan Yeşiller ve çevreciler, "yasa dışı eylem yaptıkları" gerekçesiyle türlü baskılarla karşılaşıyorlar.

Sanki, bütün bu "karşı çıkılan" uygulamalar, yatırımlar "yasalmış" gibi.

Oysa, hiçbirisi ne ülkemiz yasalarına göre, ne de imza atılan uluslararası Çevre sözleşmelerine göre, savunulabilir bir "hukuksal" dayanağasahip değiller.

Yatağan'daki mahkemeler bile, artık, termik santralın zararlarına karşı dava açan köylülerin kararlarını "basılı, tip evraklarla" alıyorlar. Dava açan herkes "tip gerekçelerle" tazminatı kazanıyor. Ama, Yatağan'da yaşam, gün geçtikçe kararmaya devam ediyor...

* * *

Günümüzde "barış, çevre ve dayanışma"; demokrasi ve ulusal kalkınma için yaşamsal önem taşıyon, iç içe girmiş temel kavramlar durumuna gelmişlerdir.

Dikili Şenliği'ne önümüzdeki yıllarda da başarılar diliyoruz.

(1) a.g.e. - Remzi Kitabevi- s. 275

IRAK KUVEYT'İ İŞGAL VE İLHALK ETTİ

Irak'ın Saldırganlığına Aynı Yöntemle Yanıt Verilmemelidir

Yaşadıkları ülkelerin mutlak egemenliği koşuluyla halkların yazgıları her zamankinden daha fazla birbirine bağlanmıştır. İnsanlığın önünde bugüne dek varolan anlayışların ötesinde bir anlayışın gerekliliği ortaya çıkmıştır. Uygar bir dünya düzeninin kurulması için öncelikle güç ve militarizasyon düşüncesine bel bağlama anlayışlarının terkedilmesi, BMÖ'nün rolünün güçlendirilmesi gerekmektedir.

❒ Rıfat Güler

İşgali ve Sonrası

2 Ağustos Perşembe günü Irak birlikleri Kuveyt'i işgal ederken dünya yeni ve tehlikeli bir maceranın ilk günlerini yaşıyordu. İşgal beklenen tepkileri anında ortaya çıkardı. BM Güvenlik Konseyi, NATO SSCB,ABD ,FAC ,Çin ve bir çok ülke Irak işgalini kınarken, Kuveyt'ten derhal geri çekilmesi çağrısında bulunuyordu. ABD bölgeye askeri güç gönderme kararı alırken, Irak'a ekonomik ambargo uygulanması fikri uluslararası kamuoyunun benimsediği ortak bir tutum oluyordu.

İşgalin ikinci günü tarihlerinde ilk olarak SSCB ve ABD bir ortak açıklama yaparak, Irak birliklerinin koşulsuz geri çekilmesini istiyorlardı.

Irak ile Kuveyt arasındaki gerilimin çatışma noktasına vardığı günlerde konuya ilgisiz kalan ve tatilini sürdürmeyi tercih eden Cumhurbaşkanı Özal apar topar Ankara'ya dönerek telefonlara sarılıyor çeşitli ülke devlet başkanlarıyla görüşmeler yapıyordu. Krizin bir anda savaş tehlikesine dönüşmesiyle birlikte Türkiye-Irak arasındaki boru hattı gündeme geliyor ve Amerikan Başkanı Bush, Özal'dan boru hattını kapatmasını istiyordu. Türkiye açısından gündeme gelen bir başka olay da ABD üsleri ve en başta da Irak'a müdahalenin yükünü çekecek olan İncirlik'in kullanımı idi.

Bu noktadan sonra Ankara'da bir "tek kişilik şov" seyretmeye başladık. Televizyon'un ve ' asının özel destek ve katkısı ile sahneye çıkan Cumhurbaşkanı krizi çözebilmek için çaba harcayan "büyük başkan" rolünde çeşitli girişimlerde bulunuyor, daha da ileri giderek Türkiye'yi ciddi tehlikelerle karşı karşıya bırakacak bağlantılar içine giriyordu.

Deyim yerindeyse Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesiyle birlikte ateş Türkiye'nin göbeğine, Ankara'ya düşmüştü. Körfezde askeri yığınağa başlayan ABD Türkiye'den askeri müdahaleye katılmasını istiyor , Özal, Irak-Türkiye petrol boru hattını kapattırıyor. İş çevreleri işgalin Türkiye ekonomisini uzun vadede olumsuz etkileyeceği endişesini yaşamaya başlıyor, borsada ciddi bir düşüş yaşanıyordu.

Evet ateş Ankara'ya düşmüştü ama muhalefet henüz yangının farkında değildi. Zira "anlaşmazlıkların barışçı yoldan çözülmesini" dileyen ana muhalefet partisi SHP'nin lideri Erdal İnönü , Avusturyalı sosyal demokrat lider Bruno Kreisky'nin cenaze törenine katılmak üzere Viyana'ya uçuyor, DYP lideri Süleyman Demirel de "olayın uluslararası boyutlara ulaşacağını ve büyüyeceğini" sanmadığını belirtiyordu.

ANKARADA YOĞUN ZİYARETLER

Irak işgalinden sonra ortaya çıkan durumda ipler tümüyle Özal'ın elindeydi. Hükümet tümüyle devredışı bırakılmış, iki önemli ziyaret sırasında Başbakan Akbulut Ankara'ya bile gelme ihtiyacını hissetmeyerek yurt gezisine devam etmişti.

Ankara'ya gelen Irak Başbakan Birinci yardımcısı Taha Yasin Ramazan belinde silahı ile çıktığı Çankaya'da doğrudan Özal ile görüşerek, Türkiye'nin tarafsız kalmasını istiyordu.Özal, Ramazan'a Irak'ın derhal geri çekilmesi gerektiğini ve bu sağlanana dek ambargo uygulamasına Türkiye'nin de katılacağını belirtti.

Bu ziyaretin ardından Ankara'ya gelen Amerikan Dışişleri Bakanı Baker'in bir tek isteği vardı: Türkiye üslerin kullanımı dışında, çokuluslu bir harekata katılmalı ve destek sağlamalıydı. Aynı günlerde Amerikan basını İncirlik'in kullanımı konusunda Türk hükümetinin izin verdiğini, 26 adet yeni F-111 savaş uçağının İncirlik üssüne geldiğini ileri sürdü .

Gelişmelere göre Türkiye'ye para verilecek, askeri yardımlar artırılacak, zararları karşılanacak, petrol ihtiyacı giderilecekti. Yeter ki, Türkiye Irak'a karşı ortak bir askeri harekata katılsındı.

Kamuoyunda bir savaş beklentisinin yolaçtığı şaşkınlık ve korku yaşanırken, ortaya çıkan durumun Türkiye'nin cazibesini artırdığını, Irak'a karşı Batı'nın , daha doğrusu Amerikan yönetiminin istediği gibi davranılırsa bunun AT tarafından da iyi değerlendirilip, Türkiye'nin üyeliğe alınması yolunu açacağını ileri süren görüşler ortalığı kapladı. Basında yaygın olarak işlenen bu görüşün, Özal tarafından ortaya atıldığı,Cumhurbaşkanının Amerikan basınına verdiği demeçlerden anlaşılıyordu. Özal, AT üyeliği ve bazı askeri yardımlar karşılığında bölgede özel bir askeri rol üslenmeye hazır olduğunu çekinmeden ifade ediyordu.

Türkiye'nin bölgede bir askeri rol üslenmesini savunan bazı çevreler , Kuzey Irak'tan girişilecek bir harekatın, PKK kamplarını temizleme, ve hatta Kerkük ve Musul'a kadar uzanma olanağı bile sağlayabileceğini ortaya attılar.

TÜRKİYE KAMUOYUNUN TEPKİSİ

Saddam rejimi bölgede tehlikeli bir girişimle savaşa kapı aralarken ,dünya jandarmalığına soyunan ABD ise buna aynı yöntemle karşılık verme hazırlıklarına girişti. Irak'ın Kuveyt'i işgal ve ilhakı , bütün dünyada sorunları askeri yöntemlerle çözme, politik amaçlarına askeri güce dayanarak ulaşma eğilimlerini, militarist anlayışları kışkırtıcı bir oynadı. Oysa krizin çözümü için akıl ve sağduyudan başka yol yoktu. Nitekim Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi sorunun çözümü için ciddi adımlar atarak, Irak'a ekonomik ambargo uygulanmasını kararlaştırdıve bu bütün dünyada olumlu yankı uyandırdı.Türkiye'ninde ambargo kararına uyarak gereken önlemleri alması ve yerinde bir tutum oldu.

TBKP MYK tarafından yapılan 8 Ağustos günlü açıklamada da şu görüş dile getirildi: "**Şimdi sorun bütün ülkelerin ambargo kararına sıkı sıkıya uyması, geçmişte benzer durumlarda sık sık karşılaşılan önlemleri elaltından etkisizleştirme girişimlerine kesinlikle izin verilmemesidir, şu ya da bu devletin, ya da silah ve petrol tekellerinin kendi bencil çıkarları için bölge ve dünya barışının çıkarlarını hiçe sayması mutlaka önlenmelidir. Ancak alınacak önlemlerin Irak'ı yeni serüvenlere kışkırtıcı karakterde olmamasına da dikkat edilmelidir.**

Öte yandan zaten ciddi ekonomik sıkıntılar içinde olan Türkiye'nin ambargonun getirebileceği ek yükleri tek başına taşıyamayacağı, kararı alan ülkelerce kabul edilmeli, Türkiye'ye yardımcı olunmalıdır.

Önde gelen dünya devletlerinin ve OPEC'in petrol fiyatlarının artmasına olanak tanımayacak bir mutabakata varmasının, ambargonun caydırıcılık etkisini artıracağı da açıktır.

ABD yönetiminde Irak'ın Ortadoğu'da yolaçtığı yeni sorunu askeri araçlarla çözme eğilimi kuvvetlidir. Kimi NATO ülkeleri de ABD'nin askeri müdahale planlarına destek vermektedir. Bunun ardında ABD'nin Ortadoğu'daki dengeleri kendi yararına değiştirme, Körfez'deki askeri varlığını güçlendirip kalıcılaştırma amaçları yatıyor.

ABD yönetimi Türkiye'yi de kendi doğrultusunda askeri rol oynamaya zorluyor. En azından olası bir askeri müdahalede Türkiye'deki Amerikan üslerini istediği gibi kullanma olanağını elde etmeye çalışıyor. Hükümet ise bu konuda açık tutum almıyor. Türkiye'nin bölgede özel bir askeri rol üslenmesinin önünü kesici bir yaklaşım sergilemiyor.

TBKP olarak, Irak'ın saldırganlığına aynı yöntemle yanıt verilmesine kesinlikle karşıyız. ABD'nin ya da NATO'nun herhangi bir askeri müdahaleye başvurmasına karşı ilkesel tutum alınmalıdır. Alınacak

hiçbir durumda bu ülkeye karşı askeri önlemlere katılmamalı, buna özel bir özen göstermelidir.

Son gelişmeler,savaşları ve savaşa yol açabilecek durumları önlemek için Birleşmiş Milletler Örgütü çerçevesinde daha etkili dözünlemelerin gerekli olduğunu da göstermektedir. Türkiye, BMÖ'nün barışçı bir dünya düzenini güvence altına alabilecek etkinliğe kavuşması için çaba göstermelidir. Aynı şekilde NATO'nun etki alanının Ortadoğu'ya genişletilmesi, NATO'nun askeri rolünün artırılması girişimlerine de kararlılıkla karşı durulmalıdır. Ayrıca topraklarımızdaki Amerikan üslerinin varlığının nasıl bir tehlike kaynağı olduğu şimdi daha iyi görülmektedir. Bu açıdan hükümet Eylül ayında, ABD ile yapılmış olan SEİA'nın gözden geçirilmesi hakkını kullanmalı, belli bir plan içinde bu üslerin topraklarımızdan kaldırılması sağlanmalıdır."

MECLİSİN TOPLANMASI TALEBİ VE MUHALEFETİN TEPKİSİ

Daha önce de vurguladığımız gibi Irak'ın Kuveyt'i ilhakı ileoluşan olağanüstü durumda Türkiye'nin politikası büyük ölçüde C.Başkanı Özal tarafından belirlendi. Yalnızca muhalefet partileri ve kamuoyu değil, hükümet bile politika belirlenmesinde fiilen dışlandı. Türkiye bu kadar riski göze alabilir miydi?Böyle önemli günler yaşanırken, meclisin toplanmasının zor olduğu gerekçesini haklı göstermek mümkün müydü? Anayasa önünde yetkisiz ve sorumsuz bir C.başkanlığı makamı, bütün yetkileri kullanma hakkını kendinde görebilir miydi? Yetki Çankaya'da ama sorumluluk kimdeydi? Bu sorular gündeme gelince haklı olarak SHP ve DYP'nin meclisi toplantıya çağırma talebi kamuoyunun desteğini kazanıyordu. TBKP MYK, SHP ve DYP'nin bu talebini desteklediğini açıklayarak "konuyla ilgili olarak parlamento dışındaki partilerin görüşlerine de başvurulmasını" istedi.

Muhalefetin tepkilerine aldırmayan Özal önce bir TV konuşması yapıyor ve gelişmelerin başından beri yaptığı telefon konuşmalarından ve görüşmelerden sözederek , "Bütün dünyanın gözü benim üzerimde, Batı bana güveniyor" mesajını veriyordu. Bu konuşmanın dış politikadan çok iç politikaya yönelik olduğu açıktı. Zira C.başkanı, meclisin toplanmasından bir gün önce "Meclisteki iki muhalefet partisi liderini Çankaya'ya çağırdığını ve onlara bilgi vereceğini" açıklıyordu.

Muhalefet partileri bu son derece önemli konunun iç politikada böylesine bencilce kullanılmasına, Anayasa'nın hiçe sayılmasına tepki göstererek zirveye gitmediler. Bu durum en azından konunun kamuoyunda daha farklı tartışılması olanağını sağladı. Tartışmaların seyri değişti.

ŞİMDİ NE OLACAK ?

Bugün kamuoyunda Türkiye'nin bölgede hiçbir askeri rol almaması gerektiği konusunda ortak görüş belirmiştir. Ancak Irak'ın Kuveyt'teki işgalini sürdürmesinin bölgede çok yönlü tehlikeli gelişmelere yolaçacağı da görülmektedir. Askeri çözümü savunan militarist çevreler bu durumda daha da aktifleşecektir. Ortadoğu'da, bu arada Türkiye'de daha fazla silahlanma, silah gücünü artırma eğilimi güç kazanacaktır. Bunun ilk ipuçları, ABD Başkanının son günlerde açıklamalarını sertleştirmesi ve Türkiye'ye yapılan askeri yardımın biranda artmasıdır.

Olayın bir de iç politikaya dönük yüzü vardır ki, bu da daha az tehlikeli değildir. Özal krizin başından beri takındığı tavırla, bu olayı fiili başkanlık sistemini pekiştirme yönünde kullanmıştır ve kullanmaya devam edeceğini göstermiştir. Bunun ötesinde kamuoyunda yaratılan savaş psikozu altında ve ekonomik ve politik istikrarsızlık gölgesinde şimdiki antidemokratik rejim kalıcılaştırılmak, demokratikleşme eğilimleri militarist çevrelerce bastırılmak istenecektir. Grevlerin gerekçesiz olarak ertelenmek istenmesi bu tehlikenin varlığına ilk işarettir.

Kürt sorununun daha da karmaşıklaşma ve yabancı devletlerin bu soruna müdahale olanaklarının artma tehlikesi de gündemdedir.

Bütün olasılıkları ve verileri ortaya koyduğumuzda savaşın Türkiye'ye pek hayırlı sonuçlar getirmeyeceği, "cazibemizin artması" gibi saçma sapan değerlendirmelerin ötesinde daha soğukkanlı ve akılcı bir politikaya ihtiyaç duyduğumuz açıktır.

ABD yönetimi soruna, dünya kamuoyunda oluşan ortak anlayışın ötesinde askeri yöntemlerle çözüm bulmaya çalışıyor. Onun hegemonyacı militarist emelleri sorunun barışçı çözümünü zora sokuyor. Irak'ın saldırgan politikası karşısında bütün dünyada bir barış cephesi oluşmuş durumdayken soruna askeri çözüm aramak akıldışılıktan başka birşey değildir. Bu durumda iki çizgi karşı karşıyadır: Savaş çizgisi, sorunlara militarist zihniyetle çözüm bulma yab çalışıyor. Barış çizgisi ise dünya tarihinde ilk kez her türlü ideolojik-politik farklı yaklaşımlarına rağmen çok sayıda ülkeyi birleştiren, sorunları güç kullanarak çözen anlayışları dışlayan bir yol izliyor.

Irak'ın Kuveyt'i işgal ve ilhakı önemli bir gerçeği gözönüne sermiştir. Yaşadıkları ülkelerin mutlak egemenliği koşuluyla halkların yazgıları her zamankinden daha fazla birbirine bağlanmıştır. İnsanlığın önünde bugüne dek varolan anlayışların ötesinde bir anlayışın gerekliliği ortaya çıkmıştır. Uygar bir dünya düzeninin kurulması için öncelikle güç ve militarizasyon düşüncesine bel bağlama anlayışlarının terkedilmesi, BMÖ'nün rolünün güçlendirilmesi gerekmektedir.

Böyle baktığımızda bölgedeki sorunu "antiemperyalist 3.Dünyanın temsilcisi Irak" ile "saldırgan,emperyalist ABD ve NATO" arasında bir kamplaşma olarak görmenin de mümkün olmadığı açıktır. Saddam'ın yayılmacılığı karşısında ABD'nin militarist yaklaşımları, sorunun özünün böyle konulmasının kanıtı olamaz. Sorunlara yeni dünya koşullarını gözönünde tutarak yaklaştığımızda akılcı çözüm olanaklarını da görebileceğiz.

Öncelikle barış ve demokrasiden yana bütün güçler kararlı bir antimilitarist tutum almalıdır.

Türkiye'nin önemli olanaklara sahip bir ülke olduğunu gözönünde tutarak Ortadoğu'da etkili ve olumlu bir politik ve diplomatik rol oynaması kendi çıkarlarına daha uygundur. Bunun için Amerikan militarizminin etkisinden sıyrılmış, barışçı ve yapıcı bir dış politikaya ihtiyaç vardır. Bütün toplumun destekleyeceği birlikte taşıyacağı böyle bir politika ancak geniş güçlerin diyalog ve işbirliğiyle, ortak mutabakatı ile oluşabilir. Bunun önündeki engellerin bir an önce temizlenmesi, politik ve toplumsal güçlerin özgür faaliyetinin koşullarının ivedilikle yaratılması bunun için de zorunludur. Barış ve demokrasi sıkı sıkıya birbirine bağlıdır.

Sağduyu sahibi bütün politikacılar şimdi aynı zamanda bir dünya vatandaşı olarak düşünüp davranmak zorundadır. Irak yönetiminin askeri girişimlerini barışçı yöntemlerle boşa çıkarıp etkisizleştirmek başarılabilirse, bu , dünya çapında bir barış düzenine ulaşmada büyük bir adım olacaktır.

CİNSLER ARASI İLİŞKİLERDE YENİ BİR KÜLTÜR OLUŞTURMAK

❑ Şakir Akışık / ADANA

Cinsler arası dengesizliği eşitlemenin birincil muhatabı kuşkusuz bu eşitsizlikten zarar görenlerdir. Hepimizin bildiği gibi bu dengesizlikten zarar görenler başta kadınlardır. Ancak, cinsler arası eşitlikçi yeni bir kültürün oluşması erkekleri hiç ilgilendirmemekte midir? Yaşamın her alanını yeniden üretme çabasına, cinsini eşitleme anlayışı temelinde erkeklerin katkısı ne olacaktır? Her erkek bu açıdan yaşamı (nı) sorgulamak zorunda değil midir?

Kuşkusuz kadınlar kadınlık bilinciyle kendi durumlarını sorgulayarak cinsini eşitlemeye çalışacaktır. Bunun doğal sonucu olarak, erkek egemen cinsiyetçi bakış açısının kendilerine yüklediği rolleri reddederek yeni toplumsal rollerini benimseyecek, onu geliştirecektir. Bir yandan kadınlar yaşamdaki rollerini dönüştürme sürecinde iken erkekler giderek daha fazla çürüyen erkek egemen rolleriyle yaşamlarını sürdürme olanağını artık bulamayacaklardır. Böyle bir süreçte erkeklerin rolleri de zorunlu olarak değişecektir. Bu süreçte değiştiren kadınlar, değiştirilen erkekler olacaktır. Oysa kadınlık bilinciyle toplumsal ilişkileri daha insancıllaştırmaya çalışan feminizmin cinsini eşitleme uğraşına egemen ve erkek olma psikolojisinden kurtularak yaklaşabildiğimiz ölçüde değiştirilen değil, yaşamın yeniden üretilmesine katkıda bulunan, kendi iradesiyle değişen ve cins eşitliğine dayalı yeni bir kültürün özgürleşmiş erkekleri olabiliriz.

Ayrıca, eşitlikçi yeni toplumsal roller açısından değiştirilen olmak anlamsız olmasa da eylemsizliği, pasifliği içerir. Oysa çağdaş insan, kendini bilinciyle dönüştüren aktif insandır.

Bu çerçevede kuşkusuz "kadın hareketi erkek burnunun en son gireceği yerdir." Ancak, cinsler açısından eşitlikçi yeni bir kültürün üretilmesine katkıda bulunmak, çağın sorunlarına duyarlı tüm bireylerin sorunu olmalıdır.

"Erkeklere karşı olmak mı, olmamak mı" gibi devamı gelmeyip bu düzeyde kalan tartışmaların verimsizlikten başka bir şey üretmediğini düşünüyorum. Sorunları doğru sormak gerekiyor. Yüzlerce yıldır üretilen erkek egemen ideolojiyi herhalde kadınlar üretmedi. Bu adaletsiz kültürü pek tabi ki erkekler üretti ve üretiyor. Bir kısım kadın da bunu içselleştirdi. Bu açıdan bakaldığında erkek egemen kültüre karşı olmak, onun bizzat üreticisine karşı olmaktan ne derece soyutlanabilir? Pek tabi ki iyi erkekler vardır, iyi işverenler olduğu gibi ...

Diğer yandan kadınların kadın olmaktan doğan sorunlarını sorgularken, toplumun bir ferdi olarak genel bütüne yönelik sorunlarını sorgularken, toplumun bir ferdi olarak genel bütüne yönelik sorunların da muhatabı olmaları gerektiğini düşünüyorum. Aksi durumda toplumun çarpıklığına ve yaşanan sorunlara yönelik çözüm üretme çabasında olan mekanizmalarda genel bütüne yönelik sorunların çözümünü erkek erkeğe üretmek (belki de üretememek) talihsizliğine düşüleceği kanısındayım. Ve ne yazık ki bu talihsizliğin bedelini sadece erkekler değil, kadın-erkek tüm toplum ödüyor.

Bu nedenle kendi sorununun çözümünde ilk taraf ve en etkili gücü oluşturacak olan önce kadınlardır. Onların bilinci, onların iradesidir. Sorunun çözümünde diğer bir taraf olan erkeklerin ise eşitsizliğe dayalı ilişkilerin dönüştürülmesine en büyük katkısı, günlük yaşamdan başlayıp düşüncelerine kadar kendini sorgulamasından, sahip olduğu egemenlik değerlerini aşmasından geçtiği kanısındayım...

28. KONGRE SONUÇLARI

Parti ayakta kaldı, Ama kimlerle?

Kuşaklarını tarihsel belleğini yol arkadaşlarımızın birden bir yana atması beklenemezdi; bu onlardan istemezdi de. Bu bellek, bu partiyle ilişkiyi kesmenin daha iyi olduğu argümanından daha güçlüdür; çünkü ilişki kesmek henüz kimseye olumlu birşey getirmemiştir.

Toplum 28. Kongre'yi nasıl görecek ve onun kararlarına karşı tutumu ne olacak? Çok muhtemelen, buna sık sık dönme gereği ortaya çıkacaktır. Ama, bugün değil. Beklemeye gerek var.

PARTİYİ CANLANDIRMAK SOLA DÜŞMEKTEDİR

(Bir 28. Kongre Delegesinin Notları)

Zorluklara karşın, sağduya zafer kazanmıştı... Kongre'nin 9. gününde Mikhail Gorbaçov'un, Kremlin Kongreler Sarayı'nda, en fazla neden mutlu olduğuna ilişkin bir soruma verdiği yanıtla bana söylediği bu oldu. Genel-Sekreter Vekili konumu için adaylar gösterilmesinden hemen sonra, oylama sonucunun henüz öngörülemediği bir sırada konuşuyorduk. bu konuma kim gelecekti? Ivaşko mu? Ligacev mi?

Gerçekleştirilen seçimler Gorbaçov'un beklediğinden daha büyük bir ölçüde, onun sözlerinin doğruluğunu gösterdi. Kongre'nin 12. gününde, kongre kapanmadan bir saat önce; öfkeli çoğunluğun, oylama formalitelerinden yararlanarak, yeni Sovyet iç ve dış politikalarının sorumluluğunu partinin yeni Merkez Komite'sine yıkmaya çalıştığı bir sırada, onun aynı lafları yineleyip yinelemeyeceğini bilmiyordum. Bu kez de sonu gelmez ikna çabalarından sonra - sağduyu zafer kazandı.

Teslim edildiği gibi, bu inanılmaz gözüküyor. Çoğunluğun herbir açıklaması ve herbir oyuyla şunu gösterdiği bir salonda, o nasıl muzaffer bir şekilde çıkabildi: Anayasa'nın 6. maddesi gelip geçse bile, partinin herşeye-kadir altık ideolojisi hâlâ ayaktadır. Delegelerin çoğunluğu halkın hâlâ eski sistem lehinde olduğunu kanıtlamaya çabaladı. Geçen yılların "gençliği"ni Perestroyka'nın "kaosu" ile karşı karşıya koydular ve çektiğimiz herşeyde partinin tarihsel sorumluluk taşıdığından söz edenleri çarmıha germeye hazırdılar. Nedenlerle sonuçları sürekli karıştırdılar, tüm zorlukların kaynağını glasnost ve basında aradılar. Ellerini. MK plenumlarındaki antiperestroyka hisleriyle ve "kalıntı" düşünceleriyle bağlamaya alışmış olan parti önderliğindeki kişileri tövbe ettirmeye giriştiler. Ne varki, kendine güvenen bu çoğunluk -her kritik anda- geriledi. Neden?

Parti Kongre'ye, Rusya Konferası'yla ısınmış olarak ve görüşlerin kutuplaşması nedeniyle, bir bölünme eşiğinde gitti. Bir tavır almak zamanı gelmişti. Bir şekilde düşünüp, başka bir şekilde konuşarak ve daha başka bir şekilde de davrananarak, çarçur edilecek zaman yoktu. İş yapma azmi kararlılığı gerektiriyordu.

Genel Sekreter seçimi Kongre'nin 9. gününde, Gorbaçov'un bir konuşmasıyla başladı; bu konuşma tutuculara, kendisine bel bağlayamaycaklarını -ekleyeyim ki, eskisinden daha açık bir şekilde- ortaya koydu. Bu onlara, çok kesin bir tarzda ve oylamadan hemen önce söyleniyordu ve bunu unutmayacaklardı; oy pusulasıyla başbaşa kalmışlardı. Ve çoğunluk karar vermek durumundaydı: Ya Gorbaçov'la gidecekler, geçen beş yıl boyunca yapılanları sürdüreceklerdi, ya da başka bir önder aday göstereceklerdi.. Hiç kimsenin gönül rızasıyla intihar ettiği ileri sürülemez; ama "olmak ya da olmamak" anı geldiğinde, çoğunluk saptantılarını bir yana attı. Sağduyu baskın çıktı.

Parti önderliği artık, gelecek ile geçmiş arasında halatçekme oyunuyla uğraşan kişilere sahip değil: Aleksander Yakovlev ile Yegor Ligaçev. Partinin kendisi birincisinden çok daha "radikal" ve ikincisinden de daha tutucu olan birçok kişiye sahip. Üstdüzey parti görevlileri birçok kez Genel Sekreteri ikna etmeye çabaladı. Evet, Ligaçev geçmişe ait, ama ondan kurtulursanız, Yakovlev'den de kurtulalım. 19.Parti Konferansı'ndan sonra, her ikisi de kendilerini ideoloji açısından, önderlikten uzaklaşmış buldular. Birisi uluslararası işlerde yoğunlaştı, öbürü de önderliğin desteğini kazanmak çabasıyla, kendisini tarıma verdi. Şimdi onlar ne politbüro üyeleri arasında, ne de partinin yeni merkez komitesinde yer alıyorlar. Merkez bundan nasıl yararlandı? Akla gelen ilk yanıt şudur: Kendisini uçlardan kurtararak, istikrarlılık kazanmıştır. Ama, öyle mi?

Ligaçev ayrılmak durumundaydı, çünkü onun görüşlerini en tutucu olanlar bile paylaşamıyordu. Ve Yakovlev için ise tam tersi oldu. Treni kaçıran adam umudsuzca son arabaya atlamaya bakar.

Ligaçev kendi adaylığı için sonuna dek savaştı. Ama trenin hızının yavaş olmasından sabırsızlanarak, arabayı terk eder ve daha hızlı bir ulaşım aracında karar kılar. Yakovlev ise, "kendi özgür iradesiyle terk etti." Ve burada, nasıl düşünürsek düşünelim, şu teslim edilmelidir. Parti önderliği parlak bir özgür düşünürü yitirdiği zaman bunun anlamı, Parti'nin sağlıklı olmaktan uzaklaşmasıdır.

Ya merkez: Sonuçta, istenen dengeyi kazanacak mı? Hâlâ karşıt kutuplar vardır. Ligacev'in parti önderliğindeki ardılını, yeni bir sarmalda ve renksiz bir şekilde bile olsa, aramaya gerek yok. Onun adını bile anmıyorum -Rusya Parti Konferansı'ndan sonra adı herkesin ağzındadır. Ama Yakovlev'in yerini kim alacaktır? Müminler arasındaki münafık kim olacaktır? Bu soruya henüz bir yanıt pek yoktur.

Ve Ligaçev'e de hakkını vermek; adaylıktan çekilmediği, direnmeye çalışmadığı konusundaki değerlendirmemi dile getirmek isterim. Sonuna dek, neyse öyle kaldı. Kararlılığıyla, kendisi için gitme zamanı geldiğine deleğeleri inandırdı. Yakovlev benzer tarzda davranmayı olanaklı görmedi. Ne yazık ki. Kongreyi, kararının sorumluluğundan kurtardı.

Delegelerin, Demokratik Platformu temsil edene bir kısmının yaptığı açıklama, soldan bir alternatif gibi ortaya çıktı: Yeni bir demokratik parlamenter parti kuruyorlardı. Kendi inançlarına göre hareket eden insanları kınamak bana göre değildir ve salonun, kan isteyen çoğunluğuyla ortak hiçbir şeyim yok. Bu grubun tutumu, benim için her durumda büyük önem taşıyor.

Sözü dolandırmayacağım: Kongre'de, parti kartımla birlikte, delege olarak belgemi de geri vermek yönünde dayanılmaz bir istek duyduğum anlar oldu. Biraz yatıştıktan sonra, gönülsüz ve kararsız davrandığım için kendi kendimi kınamaya başladım. Demokratik Platform'un açıklaması aşırı bir eylemi ve eylem tarzının bugün bu olmadığına beni inandırdı.

Daha altı ay önce, Demokratik Platform konusunda kim birşeyler biliyordu? Onun taraftarlarını saymak için bir elin parmakları yeterdi. Bu paltformun yazarlarının, SBKP'ni canlandırmak için kendi tarzlarında bir yol bulmaya ilişkin içten isteği onlara pekçok taraftar ve daha da çok sayıda yol-arkadaşı kazandırdı. Birlikte yürümeyecek, ama SBKP'yi terk ederek de kapıyı kapamayacak olan insanları... Kuşakların tarihsel belleğini yol arkadaşlarımızın birden bir yana atması beklenemezdi; bu onlardan pek istenemezdi de. Bu bellek, bu partiyle ilişkiyi kesmenin daha iyi olduğu argümanından daha güçlüdür; çünkü ilişki kesmek henüz kimseye olumlu birşey getirmemiştir.

Şimdi var olandan farklı bir parti kurma umudu var mıdır? Olsa da, olmasa da; var olan partinin eşi görülmemiş bir etkili güç olduğu anımsatılmalıdır. Bunun ardında ordu ve KGB (bunların hiçbirisi depolitize değildir), her ulusal ekonomi sektöründeki ve toplum yaşamının her alanındaki elitist bir yetkililer seleksiyonu vardır, sınırsız mülkiyet ve kitle iletişim araçları tekeli bulunmaktadır. Bundan ne denli yakınılırsa yakınılsın, durum budur. Öyleyse, bu muazzam kütleden nasıl uzak kalabilir, onu tutucuların yekpare denetimine bırakılabilir ve onların elini kolunu içerden nasıl serbest bırakabilirız?

Tutucular Kongre'den muzaffer çıkmış olsa bile, bunun tek nedeni, onların Demokratik Platform'un etkili temsilcilerinden kurtulabilmeleri oldu. Bu insanları partiden atmak için, son özel politbüro mektupları kullanıldı. Ve parti çoğunluğu rotayı gözardı etti. Şimdi, bu insanlar kendiliğinden ayrılıyorlardı. Bu bir armağan değil de nedir? Tutuculara daha iyi bir sunak verilemezdi, başka herşeyde, bileşimiyle, partide egemen ve önemli ölçüde daha radikal olan duygularla bağdaşmayan bir Kongre'de onlar gerilemek durumunda kaldılar.

İşte sonuç. Parti'nin geleceği, eğer sol yeterince sabır ve radikal değişiklik için savaş isteğine sahip olursa, solun elindedir.

Geçen Kongre üstüne bir yorum yazmaya girişildiğinde, onun öneminden söz etmeye gerek yoktur. Geçmişte, tıpkı "SBKP'ye şan ve şeref" gibi belgileri partinin buyurması gibi, değerlendirmeleri de en başta yapardı. Tüketci değerlendirmelerden sakınmak çok daha mantıklıca dır. Gerçekten de, Kongre partininyazgısı içindeki yerini aldı. Ama bugün bu, toplumun yazgısıyla özdeş olmaktan çok uzak. Toplum 28. Kongre'yi nasıl görecek ve onun kararlarına karşı tutumu ne olacaktı? Çok muhtemelen, buna sık sık dönme gereği ortaya çıkacaktır. Ama, bugün değil. Beklemeye gerek var.

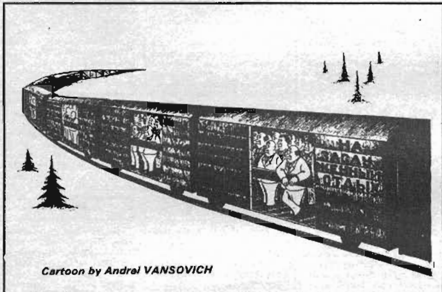
(Moscow News, 1990/ 29'dan

Çev. Celâl A. KANAT)

Feslefe doktoru Aleksander Zipko ve gazeteci Valeri Vizutoriç "sosyalist seçenek"in teori ve pratikteki anlamını sorguluyor

SOSYALİST DÜŞÜNCENİN YAZGISI

Marksizm, yeni zamanların bütün toplumsal düşüncelerini ve ideallerini biraraya getirdi. Marksizm bireyin kendi halinde ve tek başına değerli olduğunu ileri sürmedi. Her bireyin mutlak özerkliğini ve değerini vurgulayan Kant'tı. Marksizme gelince, o, proleter devrim dünyasını ve kapitalizmin kendisini yadsımasını tanımlar. Bu nedenle Marx ve Marx'ın bilimsel kömünizm düşünceleri olmadan yapabiliriz.

Cartoon by Andrei VANSOVICH

Vizutoviç - Şu andaki değerlerimiz ve hedeflerimiz konusunda "sosyalizm" teriminin "seçenek" terimi gibi çok az şey ifade ettiğini düşünmüyor musunuz? Sosyalizm üzerine -yarım yüzyılı aşan bir süredir- yapılan sonu gelmez spekülasyonlar, insanların sosyalizme olan güvenini yok etti. Bu, haklı olarak böyledir. 20. yüzyılda insanlığa karşı sosyalizm bayrağı altında işlenen korkunç suçları görmezlikten gelemezsiniz. Stalin'in sosyalizmi, Hitler'in nasyonal sosyalizmi, Pol Pot'un sosyalizmi...

Zipko - Kuşkusuz halka ve partiye sosyalizmin, üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti (kollektif çalışma ve üretim araçlarının toplumsallaştırılması) demek olmadığını; her birey için toplumsal güvence, bireyin hak ve özgürlüklerinin korunması anlamına geldiğini açıklayabilirsiniz. Ama buna kalkışmanın ve Sovyet insanının bildiği bu düşünceleri yeniden yorumlamanın iyi olmayacağını düşünüyorum. En iyisi, "sosyalizm" sözcüğünün eski komünist içeriklerinin yerine tekrar yeni sosyal demokrat içerikler koymamak, ama açık sözlerle ve normal insan diliyle konuşmaya başlamaktır. Tüm izm'lerden kaçınarak, bugün normal uygar yaşama geri dönmeye çalıştığımızı açıklayabiliriz. Bizi yönlendirecek şeylerin verimlilik ve ekonomik yararlılık düşünceleri olduğunu, hukuk devletine dayanarak yaşam standartlarını yükseltmek istediğimizi belirtebiliriz. Bütün uygar insanlar gibi, ırkına ya da sınıfsal kökenlerine bakılmaksızın herkesin aynı sosyal ve entellektüel haklara sahip olduğunu söyleyebiliriz. Gerçek hümanizm değerlerininin bize yol gösterdiğini ve toplumsal ilerleme istediğimizi ilan edebiliriz. Özgün, hissedilir değer ve fikirlerle konuşmaya başlarsak ideolojimizi koruyabiliriz.

V. - Marx da gerçek hümanizmden söz etmişti. O, her açıdan uyumlu bir biçimde gelişmiş birey idealini yükseltti. Bireyin özgürce gelişmesinin, herkesin özgür gelişiminin koşulu olduğunu yazdı.

Z. - Evet, Marx bunu söylemişti. Marksizm, yeni zamanların bütün toplumsal düşüncelerini ve ideallerini biraraya getirdi. Marksizm bireyin kendi halinde ve tek başına değerli olduğunu ileri sürmedi. Her bireyin mutlak özerkliğini ve değerini vurgulayan Kant'tı. Marksizme gelince, o, proleter devrim dünyasını ve kapitalizmin kendisini yadsımasını tanımlar. Bu nedenle Marx ve Marx'ın bilimsel kömünizm düşünceleri olmadan yapabiliriz. "Sosyalizm" fikrini Avrupa hümanizmini orjinal değerlerinden ve ideallerinden kaynaklandığını unutmayalım.

V. - Bu, sosyal demokrasinin biz komünistler için yasak bölge olduğu anlamına mı geliyor?

Z. - Bu soruyu, şimdilik, "hayır" diye yanıtlayacağım. Bence, sosyal demokrasi, altın yumurtlayan kazın son derece canlı olduğu gelişmiş ve zengin bir kapitalist toplumda başarılı olabilir (ya da başarı kazanabildi). Sosyal demokrasinin artık değeri adil bir şekilde bölüştürme politikası, artık değer yaratan kapitalist mekanizma işlediği zaman yürüyebilir. Sosyal demokratlar ve reformcular modern toplumdaki konumlarını büyük oranda komünistlerin varlığı ve oluşturdukları tehlike sayesinde güçlendirdiler. Şimdi komünizm Doğu Avrupa'da bunalıma düştüğüne, Batı Avrupa'daki komünist partiler dağılmaya yüz tuttuğuna göre, sosyal demokratlara birçok avantaj sağlayan eski kapitalist referans sistemi de parçalanıyor. Brand ve Rocard'ın bütün Avrupa'nın sosyal demokratlaşacağı umutları daha çok bir kuruntudan ibarettir.

Uygar toplumun gelenekleri ve değerleri karşısında bir alternatif bulunmuyorsa, bu durumda dünya haritasındaki eski politik sınırlar için gerçek bir temel kesinlikle yok demektir. En azından sosyal demokrat bir Doğu Avrupa öngörüsü yanlış çıktı. Bütün bu ülkeler komünizmi terk ediyor ve sosyal demokrasiye atlayarak yeni -tutuculuğa, yeni-liberalizme yöneliyorlar. Bunda belli bir mantık vardır. Sıfırdan başlamak zorunda kaldığınızda en eski, zamanın sınavından geçmiş değerlere ve ilkelere sarılmak en iyisidir. Bu koşullarda, tutuculuk, yani aile, özel mülkiyet, din, ulusal duyarlılık gibi değerler, toplumun dinamizmini daha hızlı bir biçimde sağlar. Tutuculuğun rağbet görmesi bundan dolayıdır. Sosyal demokrasinin ülkemizde bile çok az şansı bulunmaktadır. Beş yıl önce SBKP'nin liberalleşmesi, belki de toplumdaki konumunu güçlendirecek ve halkın partiye güvenini arttıracaktı. Bugün ancak merkeze, liberal demokratik konumlara doğru bir yönelim partiyi kurtarabilir.

V. - SBKP'nin ideolojik olarak bu şekilde silahsızlandırılması toplumda bir karşı çıkışa yol açmaz mıydı? Geçen yetmiş yıl boyunca insanlar sosyalist ideolojiye ve onun sembollerine alıştılar. Birçok insan "sosyalist kazanımlar"ımıza yürekten inanıyor ve pazar sistemine, özel mülkiyetin restore edilmesine karşı çıkıyor.

Z. - Gorbaçov dahil, parti liderlerimizin, Sovyet halkının Ekim Devrimi idealine ve sosyalizm düşüncelerine inanmaya devam ettiğini düşünmekle çok şey yitirdiklerini düşünüyorum. Böyle, geleneksel ideolojik doğmalarımızı terk eden Yeltsin böylesi bir popülarite kazanamazdı. Gerçeği kabul etmemiz gerekiyor. Gorbaçov, (Rus Federasyonu Halk Temsilcileri Kongresi'nde) Yeltsin'i "sosyalist" seçeneği reddetmek, sosyalizmin ideallerini küçümsemekle suçladığı zaman, yalnızca Yeltsin'in Rusya Cumhuriyeti başkanlığına seçilmesine yardımcı oldu. Yeltsin'in hakkını vermek gerek: toplumun ideolojiden ve komünizmden uzaklaştırılması ihtiyacını, halkın "sosyalizm" sözcüğüyle kafasının şişirilmesinden bıktığını sezdi.

Yeni ideologlarımız, Sovyet yurttaşlarını ve parti üyelerinin çoğunlukla komünist ideolojiye bağlı kaldıklarını ve özel mülkiyete karşı olduklarını ileri sürerek Gorbaçov'u uçuruma sürüklüyorlar. Bu ideologlar gerçeklikle ilişkilerini kaybettiler. Rusya'da komünizm Brejnev döneminde öldü. İnsanlar eski ideolojik sembollere sarılıyor, çünkü Nina Andreyeva gibi tutucuların ve onun destekçilerinin kazanabileceğinden korkuyor.

Gorbaçov patiden istifa etse, insanlar yığınlar halinde partiyi terk etmeye başlayacaklar. İnsanları korkutan, özel mülkiyet ya da kapitalizm değil, özel mülkeyetin zerresi dahi olmadan sürecin sona erme olasılığıdır. Her birine eşit şans verilse ateşli destekçilere döneceklerdir. Glasnost sayesinde insanlar bizimle sanayileşmiş kapitalist ülkeler arasındaki açıklığı gördükçe, perestroyka çarpıklığın ve bunalımın derinliklerini inandırıcı bir biçimde gözler önüne serdikçe, Ekim Devrimi ile bağlantılı olan herşeye karşı halk protestosu daha da artacaktır. Milyonlarca insan Ekim Devrimi'nin trajik bir hata, iç savaşın bu ülkenin çöküşünün başlangıcı olduğuna inanıyor. Yeni ortaya çıkmış Marksizm ve sosyalizm yakarıcılarımız (kendi siyasal çıkarlarını koruma gayretiyle) Sovyet halkının sosyalist yola adanmışlığı mitinin propogandasını yapmaya devam ederlerken, antikomünist duygular tırmanıyor.

Uzun zamandır anlamsızlaşmış bir çift söz uğruna ülkeyi ve perestroykanın kaderini riske sokmaya değer mi? Gorbaçov'un ideolojik katılığı, "sosyalizm" sözcüğünden vazgeçme konusundaki isteksizliği kendi davasına zarar veriyor, perestroykayı baltalama tehlikesini taşıyor. Gorbaçov ne zaman popülerdi? Demokratik güçlerin lideri olduğu zaman, olayların seyrini yönlendirdiği, insiyatifi elinde bulundurduğu ve ideolojik mitleri yerle bir ettiği zaman. SBKP MK'nın 1987 Ocak Plenumu bunun parlak bir örneğidir. Ama Gorbaçov, zihinleri özgürleştirme davasında insiyatifi kaybedince, ideolojik bir muhalefet ortaya çıktı ve toplumumuzu ideolojiden arındırma yolunda Gorbaçov'un önüne geçmeye başladı. Sağduyu konusunda Yeltsin Gorbaçov'un ilerisindeydi. Ama bu, popülerliğini sürdürmesi için hala yeterli değildir.

Baltık cumhuriyetlerini yitirmemiz, büyük oranda ideolojik tutuculuk yüzündendir. 1988'de Estonya'yı toprağın özel kullanım hakkı yasasını kabul ettiği için yargılamak ve üretim araçlarının toplumsal mülkiyetine bağlılıklarını belirtmek yerine, ilk önce bizim liderlerimiz Baltık Cumhuriyetlerinde pazar ekonomisinin oluşturulmasını ve geleneksel yaşam biçimlerine dönülmesini önermeliydiler. Bunun iki yönlü bir yararı olacaktı: Hem Baltık Cumhu-

DEVAMI 15. SAYFADA

Çalışmak İçin Koca İzni İstemiyoruz...!

159. MADDEYE HAYIR!

159. MADDE DİYOR Kİ:
" KADININ ÇALIŞMASI KOCASININ İZNİNE BAĞLIDIR. BU İZİN DE YİNE AÇIK VEYA ZIMNİ OLABİLİR. KOCA KARISINA ÇALIŞMA İZNİ VERMEDEN KAÇINIRSA KADIN, KENDİ ÇALIŞMASININ AİLE BİRLİĞİNİ VEYA BÜTÜN AİLENİN ÇIKARINA OLDUĞUNU İSPAT ETTİĞİ TAKDİRDE ÇALIŞMA İZNİNİ ALABİLİR...

❒ **Sevgi Yazıcı**

İzmir 4. Sulh Hukuk Mahkemesi hakimlerinden Salih Dirik, Medeni Kanunun 159. maddesinin Anayasaya aykırı olduğunu öne sürerek bu maddelerin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurdu.

Olay, kocasından ayrılmak isteyen çalışan bir kadına, kocasının çalışma izni vermemesiyle başladı.

Hatice, nikah defterine imza atarken farkında olmadan, farkında olsa da önemsemeden;

. Medeni Kanunun 152. maddesine göre kocasını ailenin reisi ilan ediyor,

. 153. Maddeye göre soyadını değiştiriyor,

. 154. maddeye göre kocasını yaşamının temsilcisi olarak atıyor,

. 155,156,157,158. maddelerin tanıdığı tüm yetkilerle kocasını donatıyordu.

Hatice, artık yasalar önünde kocası karşısında eşitsizliğini imzalamış bir kadın.

Hatice çalışıyor, gazinolarda türkü söyleyerek para kazanıyor. Kocanın, karısının çalışmasına itirazı yok Yaşamından memnun. Ne zaman ki Hatice kocasının bu sömürüsüne, kazancına el koymasına itiraz ediyor, o zaman sorun gündeme geliyor. Yasalar, Hatice aleyhine işlemeye başlıyor. Boşanma işlemi sonuçlanıncaya kadar en doğal hakkı olan çalışma hakkını kullanamaz durumda. 159. madde karşısına duvar oluyor. Yaşaması için gerekli parayı nasıl kazanır, kimsenin sorunu değil !

159. maddeye göre Hatice, kocasının izni olmadan bir işte çalışamaz. Ancak yargıcı, kocasının ya da ailesinin yararına bir işte çalıştığı doğrultusunda ikna edebilirse şansını yaratabilecek.

İşsiz ve parasız kalan Hatice, yasalar karşısında ne kadar eşitsiz konumda olduğunu şimdi farkediyor. 159. maddenin Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırı olduğu savıyla Anayasa Mahkemesine başvuruyor. Hatice'nin hikayesi bu. Devam ediyor...

Erkek egemen anlayışın yasal çerçevesini oluşturan, kurumlaşturan, kadını aile duvarları içine mahkum eden yasa maddelerinden yalnız biri olan 159. maddeyi, Anayasa'nın diğer eşitlikçi maddeleriyle kıyaslarsak;

. Anayasanın yasalar önünde eşitliği öngören 10.maddesine,

. Evli kadının çalışma ve sözleşme özgürlüğünü kısıtlayarak Anayasa'nın ayrım yapmadan herkese açık tuttuğu çalışma ve sözleşme yapma özgürlüğünü düzenleyen 48. maddesine,

. Çalışmayı herkese açık tutarak bir hak ve ödev olarak niteleyen 49. maddesine aykırı olduğunu görürüz.

Bu maddelerdeki "herkes" tanımı yalnız erkekleri kapsamadığına göre 152-159 v.b. maddelerle diğer maddeler birbiriyle çelişmektedir.

Yukarıdaki tüm bu maddeler karşısında evli kadın ayrıcalıklıdır. Yasaların tanımladığı evlilik kurumuyla beraber kadın, kendi yaşamı hakkında söz sahibi olma hakkını yitirmiş, ikinci sınıf insan konumuna gelmiştir. Toplumun yeniden üretimini sırtında taşıyan kadın, evlilik kurumunda, aile içinde yalnız kocası, çocukları için varolmaya zorlanmaktadır.

Anayasa'da var olan cinsiyetci yasalar yatmıyormuş gibi hükümet, "Aile Şurası" toplayarak "milli aile politikası" adı altında kadını aile içine hapsetmeyi, toplumda daha da geri konuma getirmeyi amaçlayan çalışmalar yapmaktadır.

Bu koşullarda 159. maddeyi görüşecek olan Anayasa Mahkemesine düşen görev, bu maddeyi iptal edip, Anayasa maddeleriyle çelişen ataerkil aile tipini destekleyen diğer maddeleri gündemine almaktır. 458. madde'yi ele aldıkları gibi cinsiyetçi bir düşünceyle, tavırla olaya yaklaşmamaları dileğimizdir.

Şimdiye kadar bir tabu olarak korunan, eleştirilmeyen aileyi, tartışmak, ailedeki kadın-erkek rollerini ele alıp incelemek, alternatifler üretmek başta biz kadınlar olmak üzere özgür insan kavramını ilke edinmiş her sosyalistin görevidir.

MEDENİ KANUN'DA KADINI HUKUKİ STATÜSÜ

1926'da kabul edilen Medeni Kanun'un gerekçesinde, çağdaş uygarlığı yakalama zorunluluğundan hareketle, batıda en son kabul edilen, en çağdaş ve en mükemmel Medeni Kanun olan İsviçre Medeni Kanun'unun benimsediği belirtilmektedir. Böylece Türkiye'de kadınlar açısından bir anda yüzyıllar katedilmekte ve hukuki statüleri patriyarkal bir dinin öngördüğü hukuki kısıtlılık durumundan "eşitlik" konumuna yükseltilmekteydi. Bu eşitliksizlik aile hukukundan kaynaklanmaktadır. Burada, kadın ve erkeğin evlilik akdiyle belirlenen hak ve görevleri 151-159. maddelerde ele alınmıştır. Buna göre, karı-koca ve çocuklardan oluşan aile birliğinin reisi kocadır. Dolayısıyla evin seçimi ve karı ve çocukların inşesi ona düşen bir sorumluluktur. Karı, kocasını aile ismini taşır ve gücü yettiği kadar kocanın yardımcısı ve danışmanıdır. Eve bakmakla ise kadın görevlidir. Birliği koca temsil eder, evin günlük ihtiyaçları için karı da temsil yetkisine haizdir ama üçüncü şahıslara karşı mali sorumluluk kocaya aittir. Koca karısının temsil yetkisini kardırabilir ve açıkça izin vermedikçe, kadın kendisine tanınmış sınırlı yetkisini ötesine geçemez. Kadının ev dışında bir işte çalışması ve bir sanat icra edebilmesi de kocanın açık ya da zımni iznini gerektirir.

Görüldüğü gibi, evli kadın için kişi haklarını ilgilendiren ad konusunda, kendi adını yetirip kocasınınkini almakla başlayıp onu reisliği altında yaşamakla süren, bağımsızlığı kazanmanın tek yolu diye gördüğümüz çalışma hakkı, kocanın izninebağlı kalan kadın, Medin Kanun'a göre erkeğin eşiti değil, ona tabi bir insandır. Kısacası, bu aile, batıda bugün adı açıkça patriyarkal aile olarak konmuş ailedir.

1970'lerde kadın hareketlerini baskısı sonucu, bu modeli benimsemiş bütün ülkelerde aile hukukları reform görmüş ve kadın erkek eşitliğine daha yakın hukuk sistemlerine geçilmiştir.

Şirin Tekeli'nin

*** Türk-İş 1. Çalışan Kadınlar Kurultayı konuşmasından özet.**

BU MADDENİN KALDIRILMASI İÇİN GÜÇLERİMİZİ BİRLEŞTİRELİM!
TÜM CİNSİYETÇİ YASA VE KARARNAMELERE HAYIR!

159. Madde'nin Anayasa Mahkemesi'nin gündemine girmesiyle birlikte tepkiler yoğunlaşırken bir gurup kadın İstanbul'da imza kampanyası başlattı. Kadınlar bir basın açıklaması yaparak kampanyaya çağrı yaptılar:

"Ailede erkeğin reisliğiyle başlayarak kadını evliliğe mahkum eden, erkeğe tabi kılan tüm yasalara, geleneklere, uygulamalara karşı mücadele eden kadınlar olarak biz, Anayasa Mahkemesi'nde bu maddenin kaldırılması yönünde baskı yapabilecek tüm girişimleri destekliyor ama insan hakları ya da eşitlik gibi kavramların ötesinde, bu tür yasaların kadınların bir cins olarak ezilmesinde rol oynadıklarını hatırlatmak istiyoruz.

Her ne kadar Anayasa erkeklerle bizi "eşit" görse de, evlendiğimiz anda artık eşit olmadığımız çok açık ! Bu yasaların kullandığı sözcüklere bile baktığımızda koca hep özne yani belirleyici. Kadın hep nesne, belirlenendir. Madde başlıkları kadını ilgilendirdiğinde bile aslında koca için düzenlenmiştir. 159. madde "Karının meslek ve sanatı" diye başlar. Kocanın meslek ve sanatı tabii ki Medeni Kanun'la düzenlenmiyor. Öyle ya, kocanın hangi işi seçeceği yasalarla düzenlenirse 'Ekmeğini taştan çıkaracak erkeğin' gururu incinmez mi? Kadın işini kocasına onaylatmak zorunda bırakılıyor ve eğer koca karşı çıkarsa yaptığı işin ailenin yararına olduğunu katınlamak zorunda. Demek ki kadınlar birilerinin yararına olmayan hiçbir iş yapamazlar!

Biz bu hikayeyi çok iyi biliyoruz. Kadınlar evlilikte girdikleri ailede sürekli başkalarının hizmetini karşılıksız gören insanlar değil mi? Kocaya, çocuklara, yaşlılara boğaz tokluğuna bakan ve başkaları piyasada bu işleri para alarak yaparken sevgi uğruna sigortasız, emeklisiz, 24 saatlik işgünü çalışan onlar değil mi? Üstelik tüm bunları yaparken dayağa, tecavüze, ikinci sınıf insan olmaya, sofradaki yerinin öküzden sonra değilse bile, diğer erkeklerden sonra gelmesine, erkeğin bir uzantısı sayılmaya da tahammül göstermek zorunda değiller mi? Din, gelenekler, medeni yasalar ve aslında herşey biz kadınların itaat etmesi, ses çıkarmadan katlanması üzerine kurulu değil mi? "

159'A HAYIR !

BÜTÜN CİNSİYETÇİ YASA VE KARARNAMELERE HAYIR!

AİLE REİSİ İSTEMİYORUZ!.

159. MADDE DİYOR Kİ:

" KADININ ÇALIŞMASI KOCASININ İZNİNE BAĞLIDIR. BU İZİN DE YİNE AÇIK VEYA ZIMNİ OLABİLİR. KOCA KARISINA ÇALIŞMA İZNİ VERMEDEN KAÇINIRSA KADIN, KENDİ ÇALIŞMASININ AİLE BİRLİĞİNİ VEYA BÜTÜN AİLENİN ÇIKARINA OLDUĞUNU İSPAT ETTİĞİ TAKDİRDE ÇALIŞMA İZNİNİ ALABİLİR...

DEVAM... DEVAM... DEVAM...

Partimiz şu sıra toparlanma dönemi yaşıyor

Baştarafı 6. sayfada

konusana geçmek istiyorum. TBKP'nin ayrı bir parti olarak örgütlenmesi, yaygınlaşması, derinleşmesiyle birlik partisi süreci birbiriyle çelişir mi? Pratikte nasıl zorluklar ortaya çıkıyor ve bunların nasıl aşılacağını düşünüyorsunuz?

Kutlu- Bu soruya aslında yukarda yanıt vermiş bulunuyorum. Kısaca demiştim ki çelişkiler olacak ama bunlar aşılabilir. Burada daha çok sorunuzun ikinci bölümü üzerinde durmak istiyorum. Birlik süreci dümdüz gitmeyecek, hem kendi içinde sorunları olacak hem de TBKP kendi açısından sorunlarla karşılacak ve karşılaşıyor.Türkiye'de en çok sıkıntısı çekilen şey örgütlenememektir. Bir parti örgütleniyorsa ve hele parti 70 yıldır yasaklanan bir hareketi ve düşünceyi ifade ediyorsa yani komünist partisi ise bundan ancak sevinç duymak gerekir. Örgütlenmek değil örgütlenememektir kötü olan. TBKP aynı zamanda birlik süreci içinde olduğu için il ve ilçelerini kuruyor olması eğer önyargısız yaklaşılırsa birlik partisi süreci için bir olanaktır. Birlik süreci şimdiden bir parti olanağını elde tutuyor demektir. Soruna böyle bakılırsa pek çok pratik sorunu aşmak olanaklı olur diye düşünüyorum. TBKP tüm faaliyetini dışa açık götürme kararında olduğu için özellikle yerel çalışmalarda TBKP il ve ilçeleri yerel inisiyatifleren kendilerini ayırmayacaklardır. Bu açıdan da pratik sorunlar asgariye inecektir. Diğer yandan partimiz geçmişte parti örgütlerinin olmadığı yerde örgütlenmek gibi bir hedefi de önüne koymadığı, birlik sürecini gözettiği için de bu örgütlenme çabalarımızın yanlış, birliğe aykırı gibi anlaşılması da yerinde olmayacaktır.

- En çok sorulan bir soru var. Sosyalistlerin birlik partisi kurulduğunda TBKP misyonunu tamamlamış olacak mı? Bu nasıl gerçekleşecek?

Kutlu - TBKP bu durumda görevinin bir bölümünü tamamlamış olacak. Biz önümüze üç özlü hedef koymuştuk: Birlik, yasallık, yenilenme. Yenilenme uzun bir süreç olacak bu nedenle onu dışlarsak yenilenme ve birlik TBKP'nin vazgeçemiyeceği iki görevidir. Birlik partisi oluştuğunda işte bu görevlerden biri yerine gelmiş olacaktır. Fakat eğer hala yasallık güvence altına alınamamışsa, bu temelde demokrasimizin önünde duran en önemli engel düşünce yasağı sürüyorsa TBKP için görevlerinden biri daha henüz tamamlanmamış olacaktır. Yukarda bu durumda ne yapılabileceği üzerinde durmuş, olası bir pratik çözümden sözetmiştim. Şunu da hatırlatmak isterim: Eğer yasallık sorunu çözümlenememişse bu durum yani yasakların sürüyor olması birlik partisi açısından da ciddi pratik bir sorun olacaktır. Birlik partişinin de aynı engelle yüzyüze gelmiyeceğini düşünmek zordur.

- 141-142. maddelerin ortadan kalkdığı yada engel olmaktan çıktığı koşullarda oluşacak parti komünist adında bir parti mi olacaktır?

Kutlu - Biz böyle bir koşul ileri sürmediğimiz çok önceden beri açıklamaktayız. İsim sorun en sona bırakılmış durumdadır. Komünist adının bugün vermekte olduğumuz "özgürlük" mücadelesi için özel bir anlamı olduğunu hep göstermeye çalıştık. Bununla kurulacak partini ismini ne olacağı sorusunu karıştırmamak gerekir. Geçmişte bu açık tutumumuza rağmen bunun karıştırılması ve bizden komünist adımızdan bugün vazgeçmemizin istenmesi birlik açısından gereksiz tartışmalara yol açmıştı. Bu gereksiz hassasiyetin yer yer sürmekte olduğunu görüyoruz. Genel Başkanımızın Muğla'da yaptığı bir konuşmanın basında özetlenerek verilmesi sonucu bir yanlış anlam ortaya çıktı. Sorular doğdu. Oysa Genel Başkanımızın konuşmasını tümü görülmüş olsaydı bu kuşkuların gereksiz olduğun hemen anlaşılabilirdi. Nitekim başkan başka bir konuşmasında bu kuşkuların yersiz olduğunu açıkladı. Bu örnek bile komünist adını bugün politik mücadelede farklı bir işlevinin olduğunu gerekli dikkatin verilemediğini, en azından hala bu iki ayrı durum ayıramıyanların olduğunu gösteriyor. Diğer yandan birliği böylesine pamuk ipliğine bağlı görmek, her an, her sözden kuşkulara kapılmak bizzat birlik psikolojisine zarar verir.

- TBKP kuruluş kongresinde her iki partinin çeşitli nedenlerle ayrı kalmış olanların TBKP'ye üye olmaları kararı vardı. Bugünden henüz gerçekleşmiş değil. TBKP kongresi TİP ve TBKP'nin muhasebesini yapacak. TBKP dışındakilerin katılım olmadan böyle bir muhasebe yapılabilir mi?

Kutlu - Yukarda başka bir nedenle kongremizi nasıl toplamayı düşündüğümüzü açıklamıştık. Sözkonusu bütün çevreler kongre sürecimize elbette katılmalıdır. Ben katılmadan bu muhasebe eksik kalır düşüncesinde olanların kongre sürecine katılmaları gerekir, bu bir sorumluluktur. Ama bütün olanaklar yaratıldığı durumda bu sürece katılmayanların durumu da parti kongresinin geçmişin muhasebesini yapma yetkisini hiç bir biçimde gölgelemez. Bu görevi yerine getirmek TBKP'nin sorumluluğu ve görevidir. Partimiz hiç bir gerekçe ile bu sorumluluktan kaçamaz. Kuşkusuz tarih sözkonusu olduğunda bu tarih yalnız bizim tarihimiz değildir ve onun üzerine herkesin söz söyleme hakkı vardır. Bu nedenle de muhasebemiz yalnızca TİP, TKP çevresini katılımından ibaret olamaz, olmamalıdır. Ama bir de bizzat sorumlu olduğumuz dönemler vardır ki bunun muhasebesini ancak biz yapabiliriz. Ayrıca kongrelerimizin geçmişle ilgili bütün tartışmaları noktalayacak diye düşünmek abartılı olur. Ancak bir tarih tezi ortaya koyabiliriz. Bu bile gelecek için çok önemli olacaktır. Biz geçmişten devraldığımız tartışmaları bizden sonraki kuşaklara devretmeyi, kendi dönemimizle ilgili yeni tartışmaları bunlara eklemeyi sorumluluklarımızla bağdaşmaz görüyoruz. Bu nedenle kongremizi toplamak, yukarda belirttiğim çerçevede geniş bir tartışma ortamı yaratarak kongremizde geçmişin muhasebesini yapmak zorundayız. Bu sorumluluğu duyan herkesin desteğine ve katılımına gereksinimimizin olduğunu belirtmem sanırım ki fazladan olur. Öyle de olsa belirtmek istiyorum.

Baştarafı 13. sayfada

riyetleri duygusal olarak bizim yanımızda yer alacaklardı, hem de biz onların yardımıyla Sovyetler Birliği'inde akılcı bir ekonomiyi kurmaya başlayacaktık.

V.: Dökülen süte ağlamanın bir yararı yok. Bugün sorun, merkezin nasıl korunacağı, Birliğin dağılması tehlikesini barındıran merkezkaç güçlerle nasıl başa çıkılacağıdır. Sıra ideolojik ekonomiyi başımızdan savmaya ve özel girişimciliği yeniden oluşturmaya geldiği zaman merkezin gösterdiği hantallık ve tutarsızlık, belirli cumhuriyetleri ve bölgeleri kendi sorunlarını tek başlarına çözmeye yönetti.

Z.: Sosyalizm düşüncesi ya da sosyalist seçenek, artık ülkenin birliğini sağlayamaz. Ancak merkezcil, genel demokratik bir ideoloji merkezi güçlendirebilir ve aşırı yaklaşımları biraraya toplayabilir. Rusya'nın geleceği bu sorunun çözümüne bağlıdır!

Partideki durumu ele alalım. Sosyalist seçeneğe ve Lenin'in parti örgütü ilkelerine bağlılığı konusundaki açıklamalarıyla SBKP Platformu doğal olarak herkesi birleştiremez. Reformcularla demokratik güçleri birleştirmek, temel insancıl değerleri demokrasinin, ilerlemenin, bireyin hakları, özgürlüğü ve onurunun, evrensel insanlık değerlerinin üstünlüğünü tanımayı gerekli kılacaktır. Yoksa liberal aydınlarımızın çoğunluğuna partide bir yer bulmak zor olur.

Aydınların ezici çoğunluğu hala parti üyesidir ve gemiyi terk etmemeleri için olanaklı her şey yapılmalıdır. Ama kongreden sonra parti hala politik yaftalarla, Yegor Ligaçev'in retoriğiyle (geçenlerde Belgorod'da konuştuğu gibi) düşünmeyi sürdürürse, partide gerçeğe önem veren hiç kimse kalmayacaktır. SBKP Platformu, köklü bir biçimde gözden geçirilmelidir. Orduyu, KGB'yi ve yargı organlarını ideolojiden arındırmak, Başkan için ayrıca anlamlı olacaktır.

V.: Bugünün liderlerinin prestij kaybı, aynı zamanda iktidara geldiklerinde (ya da gelirlerse) halkın benimsemediği önlemler almak zorunda kalacak popülist liderlerin saygınlığının da azalması anlamını taşıyor.

Z: Bu durumda sağ ve sol popülizme karşı durabilecek demokratik ilkeler etrafında merkez eğilimli bir koalisyon oluşturmak kesinlikle zorunludur. Toplumumuzun en iyi ve en parlak insanlarının, önde gelen bilim adamlarını, siyasal ve toplumsal, kültürel ve dinsel kişilikleri toparlayacak bir örgüte gereksinimimiz var. Bu örgütün belki partiler-dışı bir Başbaşanlık Konseyi'nin himayesinde oluşturulması gerekir. Aynı zamanda politik yaşama bugünkü biçimleriyle katılmak istemeyen, büyük moral otoriteye sahip aydınlarımızı da göz önünde bulundurmalıyız.

Bunların bir çoğu bir sivil forumda ya da bir ulusal kurtuluş komitesinde yer alabilir. Rusya ve SSCB Kongrelerinin ülkenin sorunlarını çözmek için gerekli entellektüel potansiyeli yoktur. SSCB'de ve Rusya'da çok partili genel seçimler yapılmadan önce, demokrasiyi ve sağduyuyu kurtarmak için bu komiteler oluşturulmalıdır. Yoksa sol popülizme dayalı siyasal aşırı uçlardan oluşan küçük bir parti, merkezi, örgütsüz ve kafası karışık aydınları alletiğinde ve ülkenin bütün sistemini devirmeye kalkıştığında, 1917'in bir tekrarı ortaya çıkacaktır. Uzun erimde Rus demokrasisi kendi hatalarından öğrenecektir.

"Moscow News" dergisinin 24. sayısından Erhan Tuskan tarafından çevrilmiştir.

BÜRO VE TEMSİLCİLİKLER

Temsilcilikler: * Taşova (Amasya)- Ömer Ünal, Ballıca Köyü * Bandırma - (Balıkesir)- Mehmet Aydın, Kaşif Acar Cad. Dumalar Pasajı No: 36/4 * Gaziantep- Halaf Şalvarlı- Bey Mah. Abdullah Edip Çiftçi Cad. No:12/2 * Gaziosman Paşa- Ufuk Erdoğan, Selimpaşa Cad. Selimpaşa Cad. Yılda İş Merkezi. No:20 D:22-23-24, * İzmir- Vedat Pekel, 1471. Sok. No: 45/5 Alsancak, *Denizli- Atilla Ereren, Doktor Cad. Menteş İşhanı, Kat:3 Tel: 366 20, *Diyarbakır- Mustafa Dağcı- İsfendiyar Eyüboğlu- Mehmet Karabulut- Salih şimşek, İnönü Cad. Kahraman İşhanı Kat:4 No: 32 Telx:32732, *Kocaeli- Nevzat Cingirt, Ali İhsan Kayalar, Ömerağa Mah. Salkım Sok. ekşiler Han Kat:2 Tel: 14 412 28, *Mersin- Adil Alabeyoğlu, Hastane Cad. No:113/6, *Manisa- Ramazan Tülüncü, Kuyualan Mah. Erler Cad. No: 113/6, *Muğla- Necati Demirel- Özcan Özgür, Belediye İşhanı No:215 Kat:2 Tel: 83 87, *Sakarya- Hayri Çifter, Kavaklar Cad. Sürekçioğlu İşhanı, Kat:1 No:38/40, *Salihli- Şemsettin Filiz- Eski Garaj Cad. Atatürk Mah. No: 15 *Çerkezköy-(Tekirdağ)- Hüseyin Öztürk, Gazi Mustafa Kemal Mah. Edip Sok. Tel: 10 92 *Antalya- Ahmet Yalçın Sinan Mah. Atatürk Cad. Birlik İşhanı No:113. *Eskişehir- İrfan Pervane- Suat Atsak, İsmet İnönü Cad. Östün İşhanı No:36 D: 26, *Tarsus- Bülent Ufuk Atış, Cengiz Tobel Cad. Yaramış İşhanı No:303 Kat:3, *Söke- Mümin Göl İstasyon Cad. No:78 Kat 4/23

YURTDIŞI

Temsilcilikler: *Federal Almanya- Aydın Şenesen, Motke Str. 45, 4100 Duisburg, Fax:(49-203) 339 229, Tel: (49-203) 340 395. *Batı Berlin- Donau Str. 104, 1000 Berlin 44, *Avusturya- Halit Erdem, Mitteisteig 7/19, A. 1040 Wien Te: (43-222) 566 7447, * Belçika- Turgay Çeliköz, Chee B. Alsemberg 455, 1180 Brüksel, Tel: (32-2) 345 1076, *Danimarka- Ayşe Coşkun, Dyring-parken 1222 th, 2660 Brody Str. Tel: (45-2) 544 262, *Hollanda- Semra Ulusoy, Mexico Dreef 229,3563 Utrecht, Tel: ((31-30) 62 30 29, *İngiltere- Cahit Baylav, 6 Stoke Newington Roda, London N16 7XN, Fax: (44-1) 923 1902, *İsveç- Salih Salman- C.O. Köylüğlu, Visbringen 42 NB, 163/73 Spanga, Tel: (46-36) 6311 *İsviçre- Hasan Demircan, Postfahç 56, 5614 Sormenstrof, Tel: (41-57) 271 971, *Kıbrıs- Zeki Erkut, 19 Necmi Avkıran Sok. Lefkoşe, Tel: (90-520) 75 407
*Yunanistan- Veli Karaman Skugela 74/A 11363 kıpseli Atina Tel: 88 23852 *Avustralya- Kenan Öztürk 335 Gladstone Road Dandenang, Vic 3175 Tel: 613759 63 49
Abone olmak için aşağıda belirtilen abone bedeline **"Su Basın Yayın San. ve TC. A.Ş. Türkiye İş Bankası Türbe Şubesi, Hesap No: 1066904"** hesabına yatırmanız ve banka dekontu fotokopisini **"Adımlar Gazetesi, Peykhane Cad. No:44/4 Sultanahmet/ İSTANBUL"** adresine bildirmeniz yeterlidir.

Abone Fiyatları:
6 Aylık
Yurtiçi 25 bin TL. Yurtdışı (Avrupa) 30 DM.
Yıllık
Yurtiçi 50 bin TL. Yurtdışı (Avrupa) 60 DM.

BORSA'DA NELER OLUYOR?

Dünya petrol üretiminde yüzde 25 payı bulunan ve stratejik önem taşıyan bir bölgede sıcak savaşın başlamasının da, kuşkusuz New York, Londra, Tokyo ve Paris borsaları gibi uluslararası borsalarda fiyatları etlimemememesi kaçınılmazdı. Beklendiği şekilde bu borsalarda krizin başladığı anda çalkantılar yaşandı.

İMKB ENDEKSİNİN 1990 SEYİR DEFTERİ

13 AĞUSTOS	4773.82
10 AĞUSTOS	4426.81
9 AĞUSTOS	4207.32
8 AĞUSTOS	4549.68
7 AĞUSTOS	4983.46
6 AĞUSTOS	5431.90
3 AĞUSTOS	5614.86
2 AĞUSTOS	5749.69
1 AĞUSTOS	5852.18
31 TEMMUZ	5384.48
29 HAZİRAN	4132.34
31 MAYIS	3308.23
30 NİSAN	3294.31
30 MART	3294.31
28 ŞUBAT	3516.12
31 OCAK	3741.25

❒ Zeki Gezgin

Uluslararası borsaların oldukça hassas dengelere sahip olduğu, ekonomik ve politik gelişmelere anında tepki gösterdiği bilinmektedir. Öyle ki, ABD'de faiz oranlarının yarım puan artması veya düşmesi, ya da Başkan'ın politik nitelik taşıyan bir açıklaması dahi, borsalardaki fiyat seyrini etkileyebilmektedir. Zira, bu borsalarda işlem gören hisse senetlerinin büyük bölümü çeşitli ülkelerde yatırımları bulunan büyük sermaye gruplarına ve/veya çokuluslu şirketlere aittir.

Dünya petrol üretiminde yüzde 25 payı bulunan ve stratejik önem taşıyan bir bölgede sıcak savaşın başlamasının da, kuşkusuz New York, Londra, Tokyo ve Paris borsaları gibi uluslararası borsalarda fiyatları etlimemememesi kaçınılmazdı. Beklendiği şekilde bu borsalarda krizin başladığı anda çalkantılar yaşandı.

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda (İMKB) ise, gelişmeler ilginç bir seyir izledi. Irak'ın Kuveyt'i işgalinin sabah saatlerinde TRT ve yazılı basından öğrenilmesine karşın, seans açılışında fiyatlardaki artış sürüyordu. İstanbul borsasında uluslararası alanda iş yapan şirketlerin bulunmamışı ve Körfez bunalımının kısa sürede Türkiye'deki ekonomik gelişmeleri fazla etkilemeyeceği dikkate alındığından bu durum doğal karşılanabilirdi. Bunalımın başladığı 2 Ağustos günü, fiyatlarakı artış devam etti ve hatta, seans içinde borsa endeksi bir ara 5960 puana kadar yükseldi. Gerek borsada hisse senetleri işlem gören şirketlerin yapısı ve gerekse yatırımcı profili açısından doğal karşılanabilecek bu gelişme, Kapalıçarşı sermayesinin manevrasıyla yön değiştirdi. uluslararası borsalardaki gelişmelerden kısa sürede haberdar olan ve altın fiyatlarının arttığını gören Kapalıçarşı kökenli yatırımcıların yoğun şekilde satışa geçmeleriyle, hisse senedi fiyatları hızla düşmeye başladı. Ancak, krizin etkileri borsaya "geç intikal" etmişti. Nitekim, gün içindeki artışların etkisiyle, genel fiyat düzeyi, yine de bir önceki günün üzerinde kaldı. 3 Ağustos'dan 10 Ağustos'a kadar süren fiyatlarındaki düşüş, 13 Ağustos Pazartesi günü durdu. Ve hafta başından itibaren fiyatlar yeniden yükselme eğilimine girdi. Buna karşılık, uluslararası borsalardaki çalkantı sürüyor.

İstanbul Borsası'ndaki bu gelişmeler, bazı gerçekleri bir kez daha gözler önüne serdi. Öncelikle, etkilenme farklı nitelik taşıyordu. Altın fiyatlarındaki artış ise, belki tek ortak neden olabilirdi. Uluslararası borsalardaki gelişmeler gerçek nedenlere dayanırken, İMKB'deki fiyat hareketleri daha çok "psikolojik" nitelik taşıyordu. Bir bakıma fiyatlarda gözlenen kısa süreli düşüşü, "dış borsalarda düşüş oldu, bizde de olur" mantığının sonucudur.

Körfez bunalımını İMKB'de ortaya çıkardığı diğer bir gerçek, artık küçük kıvılcımların ya da spekülasyonların bir paniğe yol açmasının kolay olmadığı gerçeğidir. 1987 yılında hiç bir ekonomik gerekçeye dayanmayan hızlı fiyat artışlarının, yine hiç bir ekonomik gerekçeden kaynaklanmayan bir paniğe dönüşmesi akıllardadır. Benzer bir paniğin tekrarlanmamasında, şüphesiz borsanın derinliğinin artması; daha çok şirketin hisse senetlerinin borsada işlem görmesi, işlem hacminin, bir kaç aracı üyenin ve komisyoncunun mali gücünün yetmeyeceği boyutlara ulaşması etkilidir. Ancak derinliğinin hala fazla olmadığı da ayrı bir gerçek. Zira, Kapalıçarşı sermayesinin tutumunun bugün hala borsanın gidişini önemli ölçüde etkilediği gerçeği bu son örnekte de görülmüştür.

1987'de yaşanan paniğin tekrarlanmamasında, yatırımcıların eğilimlerinin de payı bulunduğuna işaret etmek gerekir. Yatırımcıların "borsa olayı"nı kavrama, ucuz spekülasyonlara kolay aldanmama, uzun vadeli düşünme konusunda az da olsa belirli bir yol aldıkları gözlenmektedir. "Bekleme hakları"nı kullanan yatırımcılar, bazı aracı üyelerin beklentilerinin aksine satışa geçmediler ve hatta üç-dört günlük fiyat düşüşlerinin ardından satışları durdurdular.

Önümüzdeki günler borsa açısından ne getirecek? Bu konuda bir kesinlik ortaya koymak mümkün olmamakla birlikte, beklentiler borsadaki fiyat artışlarının süreceği yönünde.. Zira, henüz altın, döviz, mevduata verilen faiz ve gayrimenkul gibi alternatif yatırım araçlarının reel getirisi enflasyonun altındadır. Altın fiyatlarındaki artışın ise, sınırlı kalacağı yönündeki tahminler ağırlık taşımaktadır. Ortadoğu krizinin ekonomi üzerindeki faturasının kamçılayacağı enflasyonun, öteki yatırım araçlarından daha fazla hisse senetlerinde değer artışına yolaçacağı yönündeki beklentileri haksız çıkaracak herhangi bir gelişmenin ufukta görünmediği ilgili çevrelerin görüşü. Yine bu çevrelere göre, Türkiye, Körfez bunalımında aktif şekilde yeralmaması durumda, borsanın tılsımını bozacak gelişme mevcut değil... Bununla birlikte, yeni şirketlerin borsaya girmesiyle arzın bollaşması fiyat artışlarının hızını kesebilecek tek faktör olarak sürekli gündemde bulunuyor.

